

ZBORNİK

ZBRANIH POVZETKOV
VSEBIN PROJEKTA

ZGODNJE NARAVOSLOVJE
TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ekošola – september 2015

KAZALO

UVOD	5
Vrtec Tezno Maribor DIDAKTIČNE IGRE NA TEMO SADJA IN ZELENJAVE	7
Vrtec Murska Sobota, enota Ringa raja ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG	10
Vrtec Morje Lucija SPODBUJANJE NARAVOSLOVNIH DEJAVNOSTI S POMOČJO DREVEŠA KAKI	13
OŠ in vrtec Apače GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE - IZBRALI SMO SI SVOJE DREVO	16
Vrtec Velenje, enota Vrtiljak NAŠA GOZDNA IGRALNICA	18
Vrtec Velenje, enota Lučka OKOLI NAŠEGA VRTCA ZELIŠČA DIŠIJO	20
Vrtec Črnuče, enota Ostržek ZELIŠČA IN PREDŠOLSKI OTROK	23
Vrtec Črnuče, enota Ostržek PROGRAM GOZD V OBJEMU	25
Vrtec Zelena jama VARČUJMO Z ELEKTRIKO	28
Vrtec Zelena jama OD ŽELODA BUKVICE DO SADIKE ZA NAŠ GOZD	30
Zasebni vrtec Kobacaj V GOZDU JE LEPO	33
Vrtec "Otona Župančiča" Slovenska Bistrica, enota Krtek Makole POSTALI SMO PRAVI VRTNARJI	36
Vrtec "Otona Župančiča" Slovenska Bistrica, Enota Ciciban ČAROBNOST GLINE	38
Vrtec "Otona Župančiča" Slovenska Bistrica, enota Krtek Makole GOZD NE POZNA MEJA	40
Vrtec Antona Medveda Kamnik POJDIMO V NARAVO IN JEJMO ZDRAVO HRANO	43
Vrtec Murska Sobota MALI RAZISKOVALEC MODREGA PLANETA	45

Vrtec "Otona Župančiča" Slovenska Bistrica, enota Krtek Makole TRAVNIŠKE ZDRAVILNE RASTLINE	48
Vrtec Sonček pri OŠ Šmarjeta ZAČETNO NARAVOSLOVJE: RAZISKOVANJE PTIC	50
Vzgojnovarstveni zavod Radovljica, enota Radovljica MAJHEN VRT, VELIKO VESELJA	53
OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, enota vrtec Črenšovci Z GIBANJEM IN OPAZOVANJEM RAZISKUJEM SVET OKOLI SEBE	55
Vrtec pri OŠ Prevole PREDŠOLSKI OTROCI SPOZNAVAJO SEMENA IN RAZVOJ RASTLIN	57
Vrtec Ringaraja OŠ Dobropolje DIŠAVNICE V NAŠEM VRTCU	59

**ZBORNİK zbranih povzetkov vsebin projekta
Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj**
Gradivo je dostopno v pdf formatu na <http://ekosola.si/gradiva/>

Izdajatelj: Društvo DOVES - FEE Slovenia, Portorož

Uredila: Dane Katalinič in Dunja Dolinšek

September 2015

CIP - Kataločni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.2.091.313:5(082)(0.034.2)

ZBORNİK zbranih povzetkov vsebin projekta Zgodnje naravoslovje, temelj za trajnostni razvoj [Elektronski vir] : ekošola - september 2015 / uredila Dane Katalinič in Dunja Dolinšek. - El. knjiga. - Portorož : Društvo DOVES - FEE Slovenia, 2015

ISBN 978-961-93890-0-3 (pdf)
I. Katalinič, Dane
281352192

UVOD

Temeljna orientacija ali usmeritev zgodnjega naravoslovja v programu Ekošola oziroma v ekoakcijskem načrtu v ekovrtcih je naravnana na zaznavanje naravnega okolja vse do aktivnosti otrok skozi projektne vsebine, oziroma posamezne tematske sklope v sodelovanju z vzgojitelji, s starši in družbenim okoljem. Aktivnosti so usmerjene na spoznavanje okolja in reševanje določene aktualne problematike – problema v neposredni bližini otrokovega bivalnega okolja z namenom doseganja celovitega razvoja otroka. Za otroke v predšolskem obdobju je zanimanje za naravo, njeno delovanje zelo veliko. Vloga otroških izkušenj, pridobljenih v otroštvu, je pomembna pri oblikovanju vseživljenjskih stališč, vrednot in vedenjskih vzorcev do naravnega in družbenega okolja.

Naravoslovne vsebine v ekovrtcih naj razvijajo naravoslovne pojme, mišljenje, sklepanje, možnosti za reševanje problemov, postavljanje hipotez, klasificiranje in iskanje vzročnih zvez. Naravoslovni eko-tematski sklopi v programu Ekošola temeljijo na sodobnih teorijah integriranega učenja otrok, in sicer na:

- na konstruktivističnem,
- sodelovalnem,
- doživljajskem,
- kontekstualnem,
- izkustvenem,
- praktičnem.

Varovanje okolja in upravljanje z naravnimi viri z vidika osnovnih potreb za zdravje in kakovost človeškega življenja ima pomembno mesto v naravoslovnih tematskih sklopih zgodnjega naravoslovja v ekovrtcih, zato je prav, da teme oziroma tematske sklope obravnavamo problemsko.

Temeljni koraki pri reševanju problemov so:

- **Zaznava** problema v neposrednem bivalnem okolju.
- **Pridobivanje** znanja, informacij in izkustev.
- **Ozaveščanje** otrok z različnih aspektov, kot so velikost in pomembnost problema za človeka.
- **Akcija**, ki vključuje samoopredelitev in praktično delovanje na vsebini reševanja problemov z določeno odločitvijo v zvezi s projektom ali tematskim sklopom.
- **Dosežki**, ti so vidni na nivoju osebnega razvoja otrok, socialnih odnosov znotraj skupine in reševanja problemov iz neposrednega otrokovega okolja.

Okolje je eno od pomembnih komunikacijskih predpogojev za uspešen razvoj ekološke občutljivosti otrok. Cilj naravoslovnih vsebin v ekovrtcih je seznanjanje otrok z veščinami, ki so osnova za konstruktivno realiziranje ekološke vzgoje že v predšolskem obdobju – ekovrtcih. Naravoslovne aktivnosti skozi posamezne tematske sklope imajo glavni cilj, a ta je priprava otroka za življenje v bodočnosti. Predvsem gre za ozaveščenega, zdravega in odgovornega posameznika, ki bo znal preudarno ravnati z dobrinami in aktivno sodelovati pri reševanju aktualnih problemov okolja.

Avtor in vodja projekta:
Dane Katalinič

DIDAKTIČNE IGRE NA TEMO SADJA IN ZELENJAVE

Povzetek

V okviru projekta Altermeda smo v letošnjem šolskem letu 2014/2015 pripravili didaktične igre na temo sadja in zelenjave. Namen naloge, ki smo si jo zadali je bil, da otroku na naraven, njemu prijeten način, približamo pomen poznavanja sadja in zelenjave. Skozi projekt smo se dotaknili vseh pomembnih korakov, da bi otrok razumel, kje raste zelenjava, kako jo pridelamo, zakaj je za njegovo zdravje pomembno uživanje sadja in zelenjave in na kakšne načine lahko izdelamo družabne igre, ki bodo otrokom zanimive, ne glede na starost in razvojno stopnjo otrok. Ker vemo, da v zimskem času narava miruje in je teh dejavnosti manj, je še kako pomembno, da otroku ponujamo nenehne možnosti za raziskovanje tako pomembnega področja skozi vse letne čase.

Ključne besede: sadje, zelenjava, družabne igre, aktivno mišljenje

Abstract

Within the Altermed project in this school year 2014/2015, we prepared a collection of didactic games on theme fruit and vegetables. The purpose of our goal was to introduce the importance of knowledge about fruit and vegetables in child's natural and enjoyable way. Throughout the project we put emphasis on all the important steps so that the child could understand where vegetables grow, how we can grow them and why is it important for our health to consume a lot of fruit and vegetables. We have learned how to make didactic games that are interesting for children, regardless of their age and level of development. Since we know, that in winter time the nature is resting and there are less activities connected with growing vegetables and fruit, it is so much more important to offer the child constant opportunities to explore such important area through all seasons.

Keywords: fruits, vegetables, board games, active thinking

UVOD

Članice eko odbora smo na srečanjih nanizale nekaj iztočnic, kako bi se predstavile na Altermedu. Želele smo, da predstavitev ne bi bila zgolj namenjena predstavitvi jedi, ki jih pripravljamo v našem vrtcu, ampak da pokažemo aktivno vlogo otroka na drugačen način, kot smo ga bili vajeni do sedaj. Delo na vrtu, skrb za rastline in poizkušanje sadja ter zelenjave je postala stalnica našega vrtca. Ugotovile smo, da v zimskem času premalo vsebin namenimo, zelenjavi in sadju, ko pa je to še kako pomembno za dvigovanje imunskega sistema otrok. S svojim pedagoškim znanjem smo želele otroke privabiti k aktivnemu razmišljanju, participaciji, osveščanju ter spoštovanju tistega, kar je za njihovo zdravje najpomembnejše.

POMEN AKTIVNEGA MIŠLJENJA IN PARTICIPACIJA OTROK

Otrok sprejema nove informacije preko lastne izkušnje. Dojemanje otroka temelji na lastni aktivnosti, ki otroku nudi

možnost sprejemanja spoznanj, ki so lahko nova ali pa svoje zanje in izkušnje nadgrajuje glede na svoje razvojne sposobnosti. Pomembno je, da strokovni delavec spretno načrtuje dejavnosti tako, da vsak otrok ne glede na svoje sposobnosti lahko aktivno sodeluje z razmišljanjem, preizkušanjem in aktivno udeležbo. Oblikovati takšno osebnost, ki bo zmogla na igriv, sproščen in samoiniciativen način posredovati svoja razmišljanja in ideje je največ, kar lahko doseže strokovni delavec na svojem področju. Ko bo otrok notranje motiviran in bo imel možnost participacije od začetka do konca izvedbe projekta bo zanj motiviran, imel bo nabor novih znanj in izkušenj, ki jih bo uporabljal še naprej v kontekstu novih raziskovanj.

CILJI

- Spoznati, da uživanje različne zdrave prehrane pomaga pri ohranjanju zdravja.
- Pridobiti navade zdravega in raznolikega prehranjevanja.
- Spoznavati delovni proces za izdelavo didaktične igre in razvijati primeren odnos do dela in organizacijske sposobnosti.

METODA DELA:

aktivnega mišljenja, praktične izvedbe

IZVEDBA PROJEKTA

Motivacija otrok

Razvijati aktivno mišljenje predšolskega otroka je skoraj nemogoče brez dobro zastavljene motivacije, ki otroke pritegne in jim ponudi možnosti za razmišljanje. V različnih starostnih skupinah smo se lotili motivacije na različne načine. V prvem starostnem obdobju na podlagi slikovnega materiala in taktilnega materiala. V drugem starostnem obdobju na podlagi posnetkov, lastnih fotografij in pravljичnega sveta, ki je otrokom blizu.

Otroci so glede na ponujene vsebine nizali ideje; kakšne družabne igre bi se igrali, katere so tiste igre, ki so jim zanimive. Povedali so, kako bi igre izdelali in kakšen material bi potrebovali.

DEJAVNOSTI

I. Starostno obdobje

Dejavnosti prvega starostnega obdobja so se usmerile na prepoznavanje posameznih vrst sadja in zelenjave ter na poimenovanje, primerjanje in razvrščanje. Otroci so imeli možnost sodelovanja v celotnem procesu. Izbirali so material, pomagali pri nastajanju igre, preizkušali učinkovitost igre, izkušnje povezovali s slikovnim materialom.

LAČNA GOSENICA

Otrok skuša napeljati vrvico skozi vse luknje.

NAGAJIVA KOČKA

Otrok poišče ustrezno sličico in jo prilepi na podlago.

II. Starostno obdobje

Po načrtovanju otrok, kako bi posamezne igre izdelali je bilo potrebno poiskati ustrezen material za izdelavo. Nekaj otrok je prineslo material od doma, nekaj uporabnega in hkrati odpadnega smo našli v vrtcu. Pomagali smo si slikovnim materialom – fotografijami, ki so jih naredili otroci sami in s sadjem ter zelenjavo, ki jo imamo znotraj vrtca. Strokovne delavke smo otroke usmerjale le toliko, da so igre, ki so nastajale, zajemale vsa področja Kurikuluma. Spodbujali smo sodelovanje znotraj manjših skupin in medvrstniško sodelovanje.

REZULTAT DELA:

VRTIČKANJE

Ob igri slediti navodilom in legendi. Na rumenem polju je vprašaj. Vprašaj pomeni, da mora otrok odgovoriti na vprašanje v povezavi s paradižnikom.

SADNA BOMBOLA

Zmaga igralec, ki prvi zakrije svojo igralno ploščo.

SENČNI SPOMIN

Par sestavljata barvna in črno bela inačica fotografije.

MISLEČI ČRVIČEK

Različne možnosti igre:

- vleče kartico in poimenuje sadje in zelenjavo;
- razvrsti sadje in zelenjavo v dve skupini;
- zloguje besedo;
- določi dolžino besede;
- prepozna prvi glas v besedi;
- sliko položi na ustrezno prvo črko v besedi.

OKROGLI RAZISKOVALEC

Labirint

PREDSTAVITEV DOSEŽKOV

Vse, kar je bilo narejeno v skupinah in se izvaja še naprej, je predstavljeno v kotičkih za starše. V tem prostoru se lahko otroci igrajo s starši z didaktičnimi igrami. V kotičku se nahajajo tudi fotografije, ki so jih posneli otroci pri izvedbi projekta. Vonjajo se lahko zelišča in paradižnik, ki so zasajena v koritih. Otroci in starši imajo možnost opazovati in beležiti svoje izkušnje v priložene opazovalne tabele. Ponujena je vedno nova vsebina, ki je primerna letnemu času.

Vse didaktične igre na temo sadja in zelenjave, ki so bile izdelane v našem vrtcu, smo predstavili na razstavnem prostoru v okviru sejma Altermed v marcu 2015.

ZAKLJUČEK

Cilji in namen danega projekta se še vedno udejanja skozi usmerjene ali spontane dejavnosti. Otroka navdušiti za pestro in raznovrstno prehrano, ki bo del vsakdana in darilo vsakega dne posebej, je nekaj neprecenljivega. Vrednote o pomenu zdrave hrane za človeka so osnovne vrednote, ki bi jih moral poznati vsak predšolski otrok. Naša naloga pa je, da neumorno, brezkompromisno delimo svoje zanje, svoje izkušnje, svoje spoštovanje do narave in hrane. Tako bo otrok dobil popotnico, ki mu bo omogočala razumevanje sveta, ki ne more preživeti brez neokrnjene narave in sodelovanja z njo.

Literatura

- I. Avtorji iger: Martina Jaunik, Tina Zajšek, Biserka Muršec, Jadranka Zajec, Barbara Obrn.

ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG

Povzetek

V okviru nacionalnega projekta Ekošola, smo si v letošnjem letu znotraj projektov »Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj« izbrali tematski sklop ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG.

Projekt je potekal na nivoju enote vrtca Ringa raja. Vanj so bili vključeni otroci prvega in drugega starostnega obdobja. V skladu z razvojnimi značilnostmi otrok smo prilagodili obseg vsebin, aktivnosti ter oblike in metode dela.

V današnjem času so nekateri premalo aktivni, tako odrasli kot otroci. Posledice pretežno sedečega načina življenja se kažejo v prekomerni telesni teži, vse slabši motoriki in raznih boleznih. Zato smo se v našem vrtcu odločili, da posvetimo več pozornosti skladnemu telesnemu in duševnemu razvoju ter zdravemu načinu življenja naših otrok.

To je obdobje, ko lahko veliko naredimo za otrokov celostni razvoj ter mu privzgojimo potrebo po vsakodnevem gibanju skozi vsa obdobja življenja.

Ključne besede: zdrav življenjski slog, otrok, gibanje, zdrava prehrana

Abstract

In the framework of the national project Eco-School various projects in the field of "Early Science for Sustainable Development" were conducted. This year we've chosen the topic of HEALTHY LIFESTYLE.

The project was conducted at the level of the Kindergarten unit Ringa Raja. It included children in the first and second age-group. The volume of contents, activities as well as forms and methods of work were adjusted in accordance with the developmental characteristics of children.

Nowadays the lifestyle of many people is not very active, both in adults and children. The consequences of such a predominantly sedentary lifestyle are reflected in overweight, deteriorating motor skills and various diseases. Therefore we have decided within our Kindergarten unit, to devote more attention to the harmonious physical and mental development and healthy lifestyles for our children.

In this time period a lot can be done for the child's holistic development and one can very well teach the child the need of everyday movement through all periods of life.

Keywords: healthy lifestyle, children, exercise, healthy food

UVOD

Življenjski slog je za posameznika značilen način življenja, ki ga določa skupina izrazitih obnašanj, ki se pojavljajo v določenem časovnem obdobju. Določen življenjski slog lahko vključuje tako zdravju škodljiva kot zdravju naklonjena obnašanja.

V našem vrtcu skrbimo za čisto, varno in zdravo bivalno okolje, v katerem se otroci dobro počutijo. Posebno skrb namenjamo zdravi prehrani, zračenju prostorov in gibanju ter igri otrok na svežem zraku. Nenehno spremljamo zdravstveno stanje otrok in izvajamo preventivne higienske ukrepe na področju preprečevanja in širjenja nalezljivih boleznih oz. okužb. Na zdravje otrok vpliva mnogo dejavnikov okolja, zato se zavedamo, da so pogosto gibanje in zdrave prehranjevalne navade, pridobljene v najzgodnejšem otroštvu pomembna popotnica za življenje. Zato moramo otroke že od njihovega zgodnjega otroštva navajati na zdrav način življenja, ki je pomemben tako za fiziološki, psihosocialni kot tudi za kognitivni razvoj posameznika.

Bivanje na prostem

Priprava čičerikinega namaza s pečenim korenčkom

CILJI

GLOBALNI CILJI:

- Seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja.
- Spodbujanje, oblikovanje in uvajanje zdravega načina življenja v vsakodnevni dejavnosti, delu in življenju vrtca.

CILJI:

- Otroci oblikujejo dobre, a ne toge prehranjevalne navade ter razvijajo družabnost, povezano s prehranjevanjem.
- Otroci spoznavajo, da jim uživanje različne zdrave hrane, telesne vaje in počitek pomagajo ohraniti zdravje.
- Otroci spoznavajo različno prehrano in pridobivajo navade zdravega in raznolikega prehranjevanja.
- Otroci pridobiva navade o negi telesa in skrbi za zdravje.
- Otroci spoznava, da na njegovo zdravje vpliva okolje in on sam.
- Otroci spozna pomen aktivnega odnosa do lastnega stila življenja.
- Dodatno spodbuditi otroke k športni aktivnosti.
- Zagotoviti otrokom priporočeno vsakodnevno športno aktivnost.
- Spoznavanje vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.

METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok ter uporabi tehnik aktivnega učenja. Metode so bile naslednje:

- igra,
- pogovor,
- pripovedovanje,
- poimenovanje,
- opisovanje,
- poslušanje,
- razlaga,
- pojasnjevanje,
- sodelovalno učenje,

- pridobivanje spoznanj ob lastni aktivnosti,
- prikazovanje,
- demonstracija,
- aktivno učenje,
- praktično delo.

REZULTATI

Otroci so v predšolskem obdobju najbolj dojemljivi. Njihova radovednost, dojemljivost, ustvarjalnost in aktivnost ne pozna meja. Vse dejavnosti smo načrtovali na podlagi predznanja otrok. Pri pridobivanju novih spoznanj so bile uporabljene tehnike aktivnega učenja. Otroci so sodelovali pri načrtovanju, podajali so svoje predloge in ideje.

Ob raziskovanju so otroci ugotovili, kako narava vpliva na zdrav način življenja skozi vse letne čase in kaj lahko sami storimo za svoje zdravje. Ob ekološko pridelani hrani so otroci spoznali, da so zdrava tla pogoj za zdravje rastlin in živali ter tudi nas ljudi. Skrbeli smo za preprečevanje kopičenja odpadkov v naravi s čistilnimi akcijami, skrbno ločevali odpadke, odpadno embalažo smo uporabili za različne vzgojne dejavnosti in varčevali z vodo ter energijo.

Otroci so ob pogovoru s starši o zdravem načinu življenja doprinesli k ozaveščanju, kako pomembno je, da za lastno zdravje skrbimo zdravo, da se uravnoteženo prehranjujemo, se dovolj gibljemo na prostem, skrbimo za lastno higieno in higieno prostorov. Ker pa je naša prioritarna naloga v tem šolskem letu gibanje so bile naše prednostne naloge: krepitev zdravja in večanje vzdržljivosti otrok, izboljšati spretnosti otrok s pomočjo različnih rekvizitov, ponuditi otrokom pestre in zanimive načine vadbe in čim več dejavnosti izvajati na prostem.

Skozi vsakodnevne dejavnosti v vrtcu smo nenehno prepletali vsebine, ki smo si jih zadali v sklopu ekoprojekta.

Nekaj dejavnosti, ki smo jih v sklopu projekta izvedli:

- branje zgodb: *Jej zdravo za počutje pravo!*, *Povej mi kaj ješ, pa ti povem kako živiš*, *Kašljav Miha*, *Zakaj je Skakalčka bolel trebuh?*, *Zakaj jemo in kaj*, *Ah, ti zobki*, *Konj Miško pri zobozdravniku*;
- prebiranje in ogledovanje različnih zloženek, plakatov, časopisa, knjig, enciklopedij...;
- pogovori, razgovori o zdravi prehrani, kaj je potrebno storiti, da bomo zdravi, kako preprečiti, da bi zboleli, kako ukrepati, ko zbolimo, kako vreme vpliva na naše zdravje, zakaj ločujemo odpadke, zakaj je pomembno, da skrbimo za higieno nas samih in prostorov v katerih bivamo, zakaj se je potrebno gibati, spoznavanje različnih športov...;
- učenje deklamacije *Sadje se predstavi* (J. Bačič);
- izdelava plakata »Kako sami poskrbimo, da bomo zdravi«;
- izdelava prehranske piramide;
- izdelava didaktične igrice *Tombola s sadjem in zelenjavo*;
- ustvarjanje lastne slikanice »Kako sami poskrbimo, da bomo zdravi«;
- ustvarjanje iz odpadnega materiala;
- likovno ustvarjanje (risanje, slikanje, barvanje pobarvank, reševanje delovnih listov, dopolnjevanj);

- vsakodnevne gibalne minutke, razgibavanje, rajalno-gibalne igrice, sprehodi...;
- spoznavanje različnih poklicev (zdravnik, zobozdravnik, prodajalec, smetar...);
- ogled mestne tržnice;
- sodelovanje na Mini olimpijadi;
- sodelovanje v okviru tradicionalnega medenega zajtrka;
- vsakodnevno uživanje sadja, vode ali nesladkanega čaja;
- priprava sadno-zelenjavnih napitkov;
- vsakodnevna skrb za lastno higieno (umivanje rok, zobkov);
- obisk zobne asistentke (prikaz pravilne tehnike ščetkanja);
- vsakodnevno ločevanje odpadkov in uporaba kompostnika;
- udeležba na plavalnem tečaju;
- popoldanska srečanja s starši (sankanje, kolesarjenje, pohodi);
- predstavitev na sejmu Altermed v Celju;
- ob sredah strokovni delavci izvajamo »pozdrav soncu« (vaje sproščanja);
- sodelovanje v športnem projektu Mali sonček.

ZAKLJUČEK

Otroci so pokazali veliko zanimanja in pripravljenosti za načrtovane aktivnosti. Aktivno so raziskovali z vsemi čutili, preizkušali, primerjali, ustvarjali, opazovali, reševali probleme in iskali lastne poti pri reševanju problemov. Skozi različne dejavnosti so pridobivali znanje, izkušnje in delovne navade. Odrasli smo jih spodbujali k odgovornosti, vztrajnosti ter jim na ta način privzgjajali pozitiven odnos do narave in do svojega zdravja.

Projekt smo zaključili s popoldanskim druženje s starši in podelitvijo pohval za sodelovanje v projektu Mali sonček.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Kroflič, R., Marjanovič Umek, L. Japelj Pavešič, Bin drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje.
3. Gregorc, J., Videmšek, M., Pišot, R., Šimunic, B. (2010). Otrok v gibanju doma in v vrtcu: povezanost gibalne/športne dejavnosti predšolskih otrok in njihovih staršev z izbranimi dejavniki zdravega načina življenja. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za kineziološke raziskave, Univerzitetna založba Annales.
4. Sears, W., Sears, M., Kelly, C. (2005). Jej zdravo za počutje pravo! Radovljica: Didakta.

Sprehod ob jezeru v Kraščih

Gibalni odmor na našem igrišču

Izvajanje plavalnih vaj na suhem

Mini olimpijada

SPODBUJANJE NARAVOSLOVNIH DEJAVNOSTI S POMOČJO DREVESA KAKI

Povzetek

Prispevek predstavlja, kako smo s pomočjo izbranega drevesa, kakija, otrokom približali nekatere naravoslovne vsebine, v katere smo z različnimi igrami vpletli še druga vzgojna področja Kurikula. Ob tem sta bili ves čas poudarjeni otrokova aktivnost in metoda raziskovanja. Avtorica tematskega sklopa ugotavlja, da so otroci spoštljivi in odgovorni odnos, ki so ga razvili ob izbranem drevesu, prenesli tudi na naravo in druga živa bitja ter spoznali pomen dreves za vsa živa bitja.

Temelje naravoslovne pismenosti postavljamo že v vrtcu, zato je še toliko pomembnejše, da otrokom omogočimo veliko tovrstnih izkušenj ter da spodbujamo njihovo vedoželjnost in raziskovalno žilico. Otrok si tako najlažje pridobi pomembne izkušnje in hkrati aktivira čustva, ki ga bogatijo.

Ključne besede: drevo kaki, naravoslovne vsebine, raziskovanje, medpodročna povezava

Abstract

The present article shows how to approach a natural science content as well as other educational topics of the Curriculum with the help of a kaki tree and a variety of games. The latter were entirely focused on children's active approach to learning and research. The author of the above project also found out that the children, who developed a respectful attitude to the chosen tree, transferred it to nature and other living beings and learned about the importance of trees for all living beings.

In this way the kindergarten provides a solid foundation for children's natural science literacy. Therefore it is of utmost importance to give them the opportunity to learn by experience and to stimulate their curiosity and investigation skills.

We firmly believe this is the best way for a child to gain the essential experience and to simultaneously stimulate his response, which can enormously enrich his life.

Keywords: kaki tree, natural science content, research, interdisciplinary connection

UVOD

Strokovni delavci se dobro zavedamo pomena zgodnjega opismenjevanja predšolskih otrok na področju naravoslovja. Pri tem nenehno iščemo učinkovite načine podajanja novih znanj. Zatekamo se v kombiniranje metod in oblik dela, na način, da ohranjamo otrokovo notranjo motiviranost za dejavnost. Zavedamo se, da ni vedno pomemben le končni cilj dejavnosti, temveč tudi pot, ki jo pri tem z otroki prehodimo. Na njej si nenehno zastavljamo različna vprašanja: KAKO? S ČIM? KJE? KDAJ? ZAKAJ? KDO?

Z novimi znanji otrok razvija svoje mišljenje, pridobiva različne strategije učenja, si bogati naravoslovno besedišče in spoznava, kje vse lahko dobi potrebne odgovore na zastavljena vprašanja. Hkrati pa pogloblja ljubezen do narave, ki ga obdaja.

Ponujene metode so otrokom dale možnost, da so z veseljem prihajali do novih spoznanj in izkušenj, ki se jim bodo vtisnili globlje v spomin. Tako bo njihovo doživljanje sveta bogatejše. S spoznavanjem in opazovanjem drevesa, s katerim smo se ukvarjali, so si otroci oblikovali miselne operacije, utrjevali razumevanje pojma živega ter spoznavali odnose med drevesom in drugimi pojavi ter živalmi.

Tako smo v skupini vsak mesec prvi teden namenili raziskovanju drevesa kaki. Ob tem smo razvili ritual, da smo najprej zastavili problemsko vprašanje ali uganko. Otroci so iskali odgovore po metodi možganske nevihte in ob tem razvijali funkcionalno mišljenje. Razmišljali so ob vprašanjih. Kaj je drevo? Katera drevesa poznajo? Kaj lahko naredijo, da bo njihovo drevo zrastle v veliko in zdravo drevo? Zakaj je drevo koristno? Kako nastane senca drevesa? Otroci so oblikovali svoje misli ob vsakem izmed vprašanj, pri tem pa

so bili vsi odgovori pravilni, dokler nismo resnice poiskali v naravi. V nadaljevanju je predstavljen niz odgovorov po principu možganske nevihte idej.

KAKO NASTANE DREVESNA SENCA?

Enej: »Ko človek hodi, se tudi senca premika. Ko pa daš neki na tla ne more it skozi svetloba in nastane senca. Senca je lahko na tleh, pa na bloku tudi ali pa na hiši je lahko tudi senca od bloka. Vse sence niso enako dolge. Ene so kratke, ene pa dolge in če je ena stvar tanka je tudi senca tanka in če je stvar debela dela tudi senco debelo. Lahko pa tudi od luči ali baterije, če svetiš z njo na eno stvar.«

Danaja: »Senca je svetloba, ki je sivo črne barve. Če hočemo imet senco moramo imet sonce in ene predmete.«

Leon: »Senca je tema, ki je na tleh ali pa je lahko na kakšni hiši. Lahko je bolj kratka ali bolj dolga.«

Leo: »Bolj ko sonce sije na naše drevo polno časa, bolj se premika senca in pol je enkrat bolj dolga enkrat pa bolj kratka.«

Neža: »Senca se naredi tako, da se svetloba odbije od neke stvari in se sonce nato ustavi in ne gre skozi in potem nastane senca. Senca je bolj majhna, ko je manj sonca in takrat, ko je kosilo je tudi bolj kratka senca popoldne pa spet dolga.«

Amadej: »Senca je od tiste stvari, ki je na soncu. Senca nastane tako, da kira koli stvar, ki je na soncu in tam naredi senco in nastane senca in postane senca iz teh stvari ampak pol ni iste barve senca kot stvar, samo, da je bol siva in ko pride še več stvari na sonce, pride pol še več senc. Ene stvari pa imajo včasih tudi dve sence.«

Olsen: »Senca nastane, ko je sonce in sveti na ene stvari. Lahko pa naredimo senco tudi z lučko in kakšno stvar posvetimo in pol imamo sivo senco.«

Iz zgoraj navedenih izjav smo ugotovili, da so otroci razumeli pomen besede senca in kaj potrebujemo za njen nastanek. Nov pojem smo preučili tudi v naravi.

METODE

Ker smo poskusili otrokom svet drevesa čim bolj približati, smo jim ponudili široko paleto različnih metod, ki so jih vodile k raziskovanju. Uporabili smo naslednje metode: igra, **pripovedovanje**, opazovanje, sklepanje, aktivnost, pogovor, razvrščanje, razlaga, eksperimentiranje, postavljanje hipotez, **raziskovanje**, **demonstracija**, **poslušanje**...

DISKUSIJA

V nadaljevanju bomo predstavili, kaj vse smo počeli v okviru tematskega sklopa o drevesu kaki in kako smo področje naravoslovja prepletli z drugimi področji Kurikula. Da bi svet narave otroku čim bolj približali, sva s sodelavko v vse dejavnosti vključili izkustveno učenje z vsemi čuti. Tako so otroci:

- z dotikom prstnih blazinic ugotavljali, kakšno je deblo na dotik (hrapavo, gladko...),

- s konico jezika okušali njegov okus in ga nato še z nosom duhali,
- s povečevalnim steklom opazovali lubje drevesa in njegove brazde,
- primerjali lubje kakijevega drevesa z debli ostalih dreves na igrišču,
- ugotavljali, iz česa je drevo sestavljeno in zakaj je koristno,
- spremljali proces sušenja odtrganega lista in ugotavljali, zakaj spreminja barvo,
- prešali kakijeve liste,
- v igralnici naredili kotiček s suhim listjem, se igrali in hodili po njem,
- opazovali potenje drevesa,
- s stetoskopom poslušali drevesni utrip,
- iz kakijevih sadežev pripravili marmelado in sušili kakijeve rezine, jedli kakijeve sadeže,
- si s pomočjo slikovnih aplikacij ogledali, kako zeleni listi čistijo zrak,
- se z vrtnarjem pogovarjali o drevesu in ga opazovali pri skrbi za naše drevo,
- iskali lesene predmete v prostoru in v naravi.

Naravoslovje smo spodbujali celostno, tudi prek povezav med naslednjimi področji:

Matematika

- Otroci so izdelali drevesni diagram: JE LESENO – NI LESENO.
- Iskali so takšna dejanja, ki drevesu koristijo, in tista, ki mu škodijo, ter izdelali stolpčni diagram.
- Z barvnimi svinčniki so risali simetrijo različnim drevesnim listom, opazovali liste kakija, jih primerjali po velikosti in nalomljenosti ter jih razvrščali.

Jezik

- V slikopisu so napisali pismo drevesu.
- Osvojili so nove deklamacije o drevesu in si izmišljali lastne pesmi o njem.
- Pod drevesom so poslušali zgodbe in poezijo o njem.
- S pomočjo igralne kocke so si izmislili zgodbo VELIČASTNO DREVO KAKI.
- Sodelovali so v besednih igrah, povezanih z drevesom.
- Kovali so uganke o drevesu po NTC sistemu.
- Iskali so izraze za gibanje listov: padajo, letijo, plešejo, se vrtijo. Te besede so uporabljali v novih povedih ter jih plesno uprizarjali.

Umetnost

- Z gibanjem so ponazarjali različne oblike listov: okrogel, srčast, špičast, suličast...
- Slikali ali risali so drevo v različnih letnih časih.
- Z barvicami so risali srčni utrip drevesa.
- Iz listov so delali pozitiv in negativ.
- Izdelali so lepljenko iz kakijevih pešk in listov.
- Naredili so otiranko z lubjem.
- Izdelali so sestavljanke DREVO KAKI.

Gibanje

- Izvajali so gimnastične vaje in druge oblike gibanja pod ali ob drevesu.
- Razgibavali so se z odpadlimi listi drevesa.

Družba

- Z likovnimi izdelki na temo sadež kaki so sodelovali na PRAZNIKU KAKIJA v Strunjanu.

Vse nastale dejavnosti smo sproti dokumentirali v zvezek, ki smo ga v ta namen sami izdelali in nam omogoča priložnost za podoživljanje opravljenega dela.

CILJI

Cilji, ki smo si jih v nalogi zastavili, so bili skrbno izbrani in s pomočjo različnih metod ter oblik dela večkrat utrjeni.

GLOBALNI CILJI:

- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
- Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

CILJI:

- Otrok opazuje razvoja drevesa kaki skozi letne čase.
- Spoznava in opazuje živa bitja na drevesu in v njegovi bližini.
- Razvija čutne zaznave v okolju.
- Razvija spoštljiv in odgovoren odnos do narave.
- Seznanja se s strategijami merjenja višine in širine.

ZAKLJUČEK

Med opazovanjem drevesa smo se vsi veliko naučili. Navdušenje, ki sva ga s sodelavko pri posameznih dejavnostih začutili, sva prenašali na otroke. Stalno sva izrabljali situacije za poglobljene pogovore. Spodbujali in ohranjali sva radovednost in zanimanje otrok za posamezne dejavnosti, in sicer s pomočjo interakcij z različnimi predmeti ali ljudmi, ki so nama pri tem pomagali. Pomembno je tudi dejstvo, da sva s projektom uspeli vzbuditi tudi zanimanje tistih otrok, ki jim naravoslovje ni preveč blizu. Velika prednost je bila v tem, da je izbrano drevo le nekaj korakov od naše igralnice in tako smo imeli možnost vsakodnevnega opazovanja še tako majhnih sprememb na njem. Drevo je kar samo vzbujalo in ohranjalo našo radovednost ter zanimanje zanj. Naše igrišče je postalo naša učilnica na prostem.

V igri »kviz - drevo«, ki smo se jo igrali, smo ugotovili, da so otroci svoja znanja s pomočjo povedanega in doživetega v stvarnem stiku z naravo nadgradili.

Ob zaključku naloge so otroci prišli do zanimivega spoznanja, da so si pridobili veliko različnih in zanje novih znanj. Na veliko vprašanj, povezanih z drevesom, znajo sedaj odgovoriti tudi sami.

Vedo, da:

- drevesa zrastejo v največje rastline na Zemlji, saj nikoli ne nehajo rasti,
- tudi drevesa oddajajo vodo,
- za rast potrebujejo sonce, ki jim daje toploto in svetlobo, dež, ki jih odžaja, in korenine, s katerimi črpajo hrano in vodo iz zemlje,
- drevo ima korenine, deblo, veje liste, sadeže ali olesenele storže,

- je drevo kaki listnato sadno drevo, saj ima liste in na njem zrastejo sadeži kakiji,
- je s koreninami pritrjeno na mestu, zato se ne premika,
- iz kakijevega sadeža lahko naredimo marmelado in sušimo krhlje,
- na drevesu ali pod drevesom živijo živali,
- tovarne in avtomobili z izpušnimi plini najhujše onesnažujejo našo okolico,
- višina drevesa ni povsod enaka, kar je odvisno od vej in listov,
- višino drevesa lahko izmerimo s pomočjo metra ali s pomočjo drevesne sence,
- vsako drevo ima skorjo, vendar nimajo vsa drevesa enake skorje; skorja ščiti drevesa pred mrazom, dežjem in žuželkami,
- vsako drevo naredi senco in zanjo potrebuje sonce ali drugo svetlobo,
- senca drevesa se čez dan spreminja (je daljša ali krajša ali je ni),
- drevesu lahko izmerimo obseg z metrom ali s papirnatim trakom ali z vrvico,
- ko smo gledali odžagano deblo, smo lahko prešteli, koliko je drevo staro.

Kot kaže interes otrok, pa še ne zaključujemo našega raziskovanja, saj imajo otroci še nekaj načrtov za nova opazovanja. Radi bi skupaj v vrtcu prespali in v temi opazovali metulje in druge nočne žuželke, kako letajo okrog našega drevesa. Pozimi pa bi pticam pripravili lojne pogačice in jih obesili na drevo, da bi lažje prenesle mrzle zimske dni. Zagotovo se bo utrnula še kakšna ideja, če bomo le znali izkoristiti zanimanje otrok.

S stetoskopom bova prisluhnila drevesu

Literatura

1. Bahovec, E. Bregar, K., Čas, M., Domicelj, M., Marjanovič Umek, L. (2008). KURIKULUM za vrtce: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Katalinič, D. (2010). Ekoopazovalni dnevnik. Moje drevo. Ljubljana. Doves Portorož.
3. Komat, A. (2010). V zrcalu narave: Fridine zgodbe. Domžale: Samozaložba.
4. Krnel, D. Narava. V: Marjanovič Umek, L.(ur.), Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač, M., Kranjc, S., Saksida, I., Denac, O., Vrlič, T., Krnel, D., Japelj Pavšič, B., Otrok v vrtcu: Priročnik h kurikulu za vrtce. I. natis., 2001, Maribor: Obzorja, cop., str. 157–175.
5. Srebrot, R., Menih, K. (1996). Igrajmo se ekologijo. Ljubljana: Domus.

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE - IZBRALI SMO SI SVOJE DREVO

Povzetek

Gozd s svojim dinamičnim utripom predstavlja bogato in neponovljivo vzgojno-učno okolje. Otroci ga občutijo z vsemi čuti, ga preoblikujejo po lastnih zamislih in gozd preoblikuje njih. Ponuja jim ustvarjalno okolje, ki porodi v njih iskriive zamisli, pozitivna čustva, jih umiri in objame z močjo pravadnine, ki nam je zelo blizu, a hkrati v današnjem času, včasih zelo daleč. S tem ko gremo z otroci v gozd vplivamo na njihovo in naše zdravje, ter dobro počutje. Gozd kot prostor je tudi primerno učno in igralno okolje.

Ključne besede: gozd, drevo, raziskovanje, čemaž, hrast

Abstract

The forest with its dynamic pulse represents a rich and unrepeatable teaching-learning environment. Children experience it with all their senses, transform it by their own ideas, and the forest transforms them. The forest offers them a creative environment that gives birth to their sparkling ideas, positive emotions, it settles them down and hugs them with the power of prehistory which is very close to us, but also, in the modern times, occasionally very far away. When we take children to the forest, we influence both their and our own health and well-being. The forest as a space is also an appropriate learning and playing environment.

Keywords: forest, tree, research, wild garlic, oak

UVOD

V vrtcu smo se odločili za celoletni projekt kjer bomo doživljali lepote gozda, omogočali ustrezno učno in igralno okolje, raziskovali gozd in si izbrali svoje drevo.

Raziskovali smo gozd v bližnji okolici vrtca. Kaj kmalu smo ugotovili, da nas gozd pomirja, lahko mu prisluhnemo in on nam, ponuja veliko možnosti za igro, raziskovanje, nabiranje plodov rastlin in dreves. Gozd smo spremljali od jeseni do konca pomladi. Tako smo vse načrtovane dejavnosti izvajali v in ob gozdu.

Cilje smo realizirali tako da smo se vsakodnevno podali na sprehod v gozd, nabirali plodove, nabirali smo čemaž, v gozdu smo prebrali zgodbo, našli smo »VELIKE NEMARNE ŠKORNJE«, ki je pri otrocih še posebej vzpodbudila domišljijo.

Na tak način smo otrokom vzpodbujali pozitiven odnos do narave, gozda. Izhodišče za pristop k projektu je bil razpis natečaja gozdne pedagogike, ki je v nas vzpodbudil zanimanje in željo po spoznavanju gozda na malo drugačen način. Imamo idealen položaj vrtca, saj je nedaleč v stran gozd, kar nas je še posebej privabljalo.

Izdelali smo načrt aktivnosti in dejavnosti in se usmerili k doseganju ciljev.

METODE

Pri izvedbi projekta smo uporabljali različne metode dela. Izhajali smo predvsem iz otrok in njihovega raziskovanja. Vzgojitelji so bili povezovalni člen med raziskovanjem in doseganjem ciljev. Najbolj uporabne metode so bile metoda raziskovanja, izkustvenega učenja, opazovanja in metoda eksperimenta.

DISKUSIJA

Projekt »GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE« smo izvajali v treh skupinah otrok 3-5 let, 4-6 let in 5-6 let. Nekatere dejavnosti so se med seboj prepletale, dopolnjevale, nekatere smo nekoliko prilagodili zaradi starosti otrok.

Otroci skupine 3-5 let so si pravtako izbrali svoje drevo, ki raste ob vrtcu - OREH. Beležili so spremembe v vseh letnih časih, izvajali so sprehode v bližnji gozd in ugotavljali kaj nam ponuja gozd za prehrano; čemaž, akacija, bezeg, gozdne jagode, lipa. Pripravili so si namaz iz čemaža, spoznavali so velike in male gozdne živali. V gozdu so si oblikovali kotichek, kjer so se otroci igrali z vejami, skorjo, zemljo, rastlinami. Otroci so zelo uživali ob skrivalnicah, lovljenju in petju pesmi v gozdu. Gozd so doživljali z vsemi svojimi čutili: sluhom, tipom. Vtise iz gozda so prinesli v igralnico in jih izrazili s slikanjem, risanjem, oblikovanjem in gibanjem. Ugotovitve iz te skupine so bile pozitivne in motivacija za večkratne obiske v gozdu.

Otroci skupine 4-6 let so se najbolj poglobili v ta projekt. V jeseni smo nabirali plodove dreves in jih potem v vrtcu uporabili, izbrali smo si svoje drevo, ga poimenovali, ga poskušali objeti, prepoznavali njegove plodove. Z drevesi smo se poskušali pogovarjati in mu zaupali svoje težave. Gozd je bila naša učilnica v naravi. Bilo je toliko zanimivosti, da smo se morali ustaviti in zadihati. Poskušali smo izmeriti naše drevo z rokami. Spraševali smo se kako visoko seže naše drevo; morda do oblakov ali dlje? Ugotovili smo, da so naše roke prekratke, da ga objamemo. Ko smo našli plodove hrasta smo plod primerjali z drevesom. Odločili smo se, da si ga posadimo in na tak način ugotavljamo ali bo kaj zraslo in če bo tako veliko kot naš hrast.

Prelepe so bile pravljice na gozdni jasi, ki so otrokom burile domišljijo. V zimskem času smo opravili sprehod do

našega drevesa in ugotovili, da spi, ni bilo listov, veje so gole. Spraševali smo se ali drevo sedaj zebe? Odgovori so bili takšni ali drugačni.

Spomladi nas je v gozd privabil vonj čemaža. Kar v gozdu smo poiskovali aromo te rastline in nekaterim je bila všeč. Nabrali smo čemaž in si potem za zajtrk naredil čemažev namaz.

V vrtcu sem otrokom prebrala zgodbo VELIKI NEMARNI ŠKORNJI. Otrokom je domišljija delala vse do prihoda v gozd, kjer smo res zagledali velike nemarne škornje, ki pustošijo po gozdu.

Spomladi smo opazovali brstenje drevesnih vejic in tako je tudi naše mogočno drevo pričelo brsteti.

Otroci skupine 5-6 let so gozd opazovali in raziskovali. Opazovali so ga z lupami in z vsemi svojimi čuti. Bivali so v gozdu v različnih vremenskih razmerah in letnih časih, nabirali so plodove gozda in jih potem v skupini uporabili za različne izdelke, prepoznavali živali v gozdu, prepoznavali so drevesa preko oblik listov, jih primerjali, izvajali so gibalne minutke v gozdu z in brez rekvizitov, kar je bilo otrokom še posebej všeč. Pogovarjali so se o varnem gibanju v gozdu, razvrščali so veje, debla. Prepoznavali so gozd z vsemi svojimi čutili. Tudi v tej skupini so bili občutki zelo pozitivni.

Otroci so prišli iz gozda sproščeni, umirjeni in polni energije za pridobivanje novih znanj.

ZAKLJUČEK

Otroci so kot nepopisan list papirja na katerega življenjske izkušnje pišejo svojo zgodbo. Takšno izkušnjo so otroci spoznali v gozdu. Verjamem, da so spoznali veliko novega in uporabnega za življenje.

Odločili smo se, da bomo še naprej sodelovali v tem projektu GOZDNE PEDAGOGIKE, saj je tako otrokom kot nam odraslim doprinesla veliko novega, lepega, poučnega.

Literatura

1. Inštitut za gozdno pedagogiko, Vrtec Anton Medved Kamnik: OTROCI POTREBUJEMO GOZD, 2014.
2. Eva D. Bahovec, Ksenija B. Golobič; ŠOLA SKOZI OGLEDALO, 2004 L. objavljena.

NAŠA GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

V projektu Naša gozdna igralnica smo vzgojiteljice otrokom skozi različne dejavnosti omogočale zaznavanje in udejanjanje svojega znanja o naravi - spreminjajočega se učnega okolja, odnosa do narave in odgovornost do lastnih dejanj. Z raznolikimi dejavnostmi so imeli otroci možnost pridobiti izkušnje, kako lahko sami vplivajo na naravo in kako lahko prispevajo k varovanju ter ohranjanju naravnega okolja. Hkrati pa smo se umaknili mestnim onesnaževalcem (hrupu in plinom) in se precej časa zadrževali v primestnih gozdovih - zelenih pljučih mesta.

Ključne besede: narava, gozdna igralnica, učenje, raziskovanje

Abstract

In the project Our forest playroom, we children educators enabled detection and implementation of their knowledge through various activities of nature – the changing of the learning environment, attitude towards nature and responsibility for one's own actions. With a variety of activities children had an opportunity to gain experience on how they can influence the nature and how they can contribute to the protection and preservation of the natural environment. At the same time we retreated from urban pollutants (noise and gas) and stayed there for quite a while, in the suburban forest - green lung of the city.

Keywords: nature, forest playroom, education, research

UVOD

Ob sodobnem načinu življenja zgublamo stik z naravo. Otrokom narava predstavlja možnosti raziskovanja, učenja, igre, zabave...

Vzgojiteljice starejših skupin iz vrtca Vrtiljak smo se odločile, da bomo spodbujale radovednost, ustvarjalnost, akcijski odnos otrok do okolja kjer živimo, zato smo si v primestnem gozdu naredili gozdno igralnico.

METODE

Igra, opazovanje, poslušanje, raziskovanje, pogovor, pripovedovanje otrok, dramska igra, igranje na ritmične instrumente.

DISKUSIJA

Že v mesecu septembru smo se dogovorili, da bomo v tem letu pogosto odhajali v gozd in ga spoznavali v njegovem spreminjanju skozi letne čase. Vsaka skupina si je v primestnem gozdu poiskala svoj prostor za igro. Pred odhodi v gozd smo se vedno zaščitili pred klopi z razpršilom sivkinega hidrolata.

Že pri prvem obisku smo se dogovorili, da ne bomo motili gozdnih prebivalcev, lomili vej, trgali listov in podobno.

Določili smo primeren prostor in se pogovorili o mejah Naše gozdne igralnice. Prostor se je takoj spremenil v učilnico v naravi, saj so otroci pričeli raziskovati na gozdnih

tleh, okoli štorov; iz palic, lubja in storžev so oblikovali različne instalacije ter bivalnike. Naredili so gozdno gledališče in prostor za malico - mizica pogrni se na velikem štoru.

Drevesa z gostimi vejami so omogočala možnosti za plezalne podvige najspretnjših.

Pri igrah so otroci zelo dobro sodelovali. Igro in soigralce so izbirali po interesih igre. Bili so sodelovalni, strpni in upoštevali so ideje vrstnikov. Tako se je kvaliteta igre bogatila. Vsi so bili zelo zadovoljni.

Ob prihodu v gozd smo najprej odrasli ponudili izzive, in možnosti igre za pridobivanje spoznanj in izkušenj na različnih področjih razvoja.

Zelo pogosto smo prisluhnili gozdu, sledili nekaterim zvokom, jih sami iskali, si naredili različne ritmične instrumente, pripevali, se gibali v različnih ritmih, posnemali gibanje gozdnih živali in se igrali ritmične ter gibalne uganke. Tako smo si razvijali slušne in gibalne predstave, jakost in intenziteto zvoka ter ritma. Naučili smo se pozornega poslušanja in prepoznavanja slišanege.

S pomočjo bele rjuhe in opazovalnikov smo opazovali drobne živali v Naši gozdni igralnici. Opazovali smo spreminjanje gozda skozi letne čase, si pridobivali matematične predstave o prostoru, količinah, dolžinah, različnih, oblikah, površinah, številu in podobno.

Iz gozda smo prinašali različne plodove, liste in lubje. S pomočjo knjig smo zapisovali njihova imena in si izdelali gozdni spomin.

Na poti do gozdne igralnice smo si naredili poligon. Težavnost smo stopnjevali. Pri postavitvi ovir smo vključevali

otroke tako, da smo upoštevali njihove ideje. V poligon smo vključevali korenine, palice, debla, luknje, šture in podobno.

Tako so si otroci pridobili veliko spretnosti, vztrajnosti in moči.

Velik štor nam je predstavljal gledališki oder. Na njem je večina otrok podoživljala zgodbe iz Pravljič za otroške sanje. Vse pripomočke za igro so si naredili iz palic, kamnov, listov, vej in materiala, ki so ga v posameznem letnem času našli v gozdu.

Ob prihodu Zmajčka Jurčka v Vrtiljak, smo si ogledali dramsko igro Veliki nemarni škornji. Ob tej vsebini smo se naučili gozdnega bontona. Tudi to igro so otroci prenesli na naš gledališki štor v gozdno igralnico. Dodajali so ji novo vsebino, igralce. Tako je nastala njihova zgodba, ki so jo naslovili Izgubljena veвериčka Katanja. Ob poustvarjanju so se na področju jezika urili v domišljijem sooblikovanju in izražanju. V igro so se vključili vsi otroci iz oddelka. Vsebinska se je dotikala uničenja gozdov po žledu in izginotja nekaterih živali. Pri izvajanju so bili zelo pristni in prepričljivi.

V našo gozdno igralnico smo povabili vse prvošolce iz dveh osnovnih šol v Velenju. Zaigrali smo jim obe igri. Zelo smo jih navdušili. Kljub velikemu številu obiskovalcev v Naši gozdni igralnici, smo s sporočilom iz dramskih iger dosegli umirjen, spoštljiv in prijazen odnos do gozda in njegovih prebivalcev. Tudi obiskovalcem je gozd nudil možnost igre, sprostitve in zabave. Za zaključek smo skupaj pojedli jabolka, pri mizici pogrnj se.

Po odhodu so izrazili željo, da bi jih še kdaj povabili, saj so se v Naši gozdni igralnici počutili zelo lepo.

Planinci iz Planinskega društva Velenje so nas vodili še v druge gozdove okoli našega mesta Koželj, Šalek, Jakec,

Konovo in Deberca. Ob hoji skozi primestne gozdove so nam predstavili veliko zanimivih poti, rastlin in živali, ki živijo v naši bližini. Spoznali smo tipičen bukov gozd Šaleške doline in ozavestili, da so naši gozdovi in drevesa zelena pluća mesta.

ZAKLJUČEK

V Naši gozdni igralnici smo v tem letu doživeli in spoznali veliko lepega ter zanimivega. Naučili smo se bivati v prostoru, ki nam je bil tuj. Nikoli si nismo mislili, da bomo v njem našli toliko izzivov, da se bomo v njem dobro počutili in toliko naučili. Ne samo na vseh področjih razvoja. Naučili smo se medsebojnega sodelovanja in prijaznosti v naravnem okolju. Pridobili smo si veliko novih prijateljev. Ničesar nam ni bilo potrebno kupiti ali podariti. Za to srečo je bil dovolj odhod v gozd ali preprosto povabilo.

Zadnje srečanje z otroki in starši smo imeli v Naši gozdni igralnici. Tudi njim smo zaigrali obe predstavi in za zaključek posadili sadiko smreke. Še en vzrok več, da se bomo v Našo gozdno igralnico radi vračali.

Literatura

1. Katalinič, D. (2010.) Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin d.o.o.
2. Kayser, R. (1995). V gozdu in na travniku: Tehniška založba Slovenije.
3. Kurikulum za vrtce (Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999).

Prvošolci so si ogledali obe naši predstavi: Veliki nemarni škornji in Izgubljena veвериčka Katanja

Malica pri mizici pogrnj se

Instalacija iz palic - Ogenj

Izlet na Jakec

OKOLI NAŠEGA VRTCA ZELIŠČA DIŠIJO

Povzetek

V vrtcu v središču mesta, kjer je zelo malo zelenih površin, so bile vseskozi prisotne želje o sajenju zelišč in vrtnin. Že v vrtcu se tlakuje pot o pozitivnem odnosu do narave in kritičnega razmišljanja o pridelavi hrane. Tega se je težko naučiti, če ni to otrokom že privzgojeno in če otroci teh izkušenj ne pridobijo sami z lastno aktivnostjo. Veliko otrok se še ni srečalo s semenom, ni opazovalo, kako rastline kalijo, kaj potrebujejo za rast, kako rastline negujemo, predvsem pa s pomenom zdravih rastlin za zdravje.

Vse to smo jim omogočile strokovne delavke z jasnimi in načrtovanimi cilji. Pri projektu so otroci aktivno sodelovali, se seznanjali z zelišči in njihovo uporabo. Otroke smo vzgojiteljice spodbujale k temu, da so z lastnim mišljenjem podajali različne in zanimive odgovore na vprašanja:

- Kaj so zelišča?
- Kaj jim predstavlja narava?
- Kaj potrebujemo, da smo zdravi?
- Kaj je zdrava prehrana?

Ključne besede: naravno okolje, zelišča, zeliščna lekarna, skrb za zdravje, nabiranje in sušenje

Abstract

In the kindergarten, located in the city center, where there is very little green area, grew a desire of planting herbs and vegetables. The Kindergarten children are already showing their interest of a positive attitude towards nature and critical thinking on food production. Learning this is difficult if the child is not aware of this and if the child has had no experience alone with this activity. Many children have not yet met with the seed nor observed how plants germinate, what they need to grow, how to cultivate plants, in particular the importance of medicinal plants for health. All this enables kindergarten teachers to plan ahead with clear objectives. The project requires the children's active involvement and acquaintance with herbs and their uses.

Teachers encourage children to think of different and interesting answers to questions such as:

- What are herbs?
- What is their understanding of nature?
- What herbs are needed to keep us healthy?
- What is a healthy diet?

Keywords: natural environment, herbs, herbal pharmacy, health care, harvesting and drying

CILJI

- razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave,
- spoznavanje, da nam narava daje neprecenljive darove,
- spoznavanje, da nam uživanje različne zdrave hrane pomaga pri ohranjanju zdravja,
- razvijanje sposobnosti opazovanja ter razvijanje in uporaba vseh čutov v spoznavnem procesu (vid, tip, vonj, okus)
- skrb za zelišča v koritih in visoki gredi.

METODE

Poudarek je bil na različnih naravoslovnih metodah:

- metoda pogovora,
- metoda raziskovanja,

- metoda predvidevanja,
- metoda opazovanja.

UVOD

Z vključitvijo v projekt EKO-šola se je tudi v vrtcu pričelo z iskanjem prostora, kjer bi lahko posadili in posejali zelišča in nekaj vrtnin. V atrij, predprostor vrtca, smo postavili nekaj korit, skupaj s starši smo izdelali EKO-lončke (iz odpadne kovinske, plastične embalaže, iz starih čevljev...). Že prvo leto vključenosti smo ugotovili, da projekt prinaša pozitivne izkušnje in znanja za otroke, starše in tudi strokovne delavke. Zato smo se odločili, da s projektom nadaljujemo in ga vsako leto nadgrajujemo. V veliko pomoč in spodbudo nam je bil Zeliščarski vrtnarski dnevnik. Naše delo je temeljilo na doživljanju in spoznavanju narave, na spoznavanju semen, sadik ter prvih korakov preprostega vrtnarjenja. Z obiskom

Zmajčka Jurčka, ki je v naš vrtec prišel zelo prehlajen, smo podrobneje spoznali zdravilne učinke zelišč. O zdravilni moči rastlin nam je več povedal Zeliščar Zvonko, ki nas je obiskal ter prinesel za vsako skupino zavojček semen zelišč in čaj škrata Bisera. Kuharji so nam skuhalo čaj in pripravili smo čajanko.

Otroci so na zeliščni kotiček zelo ponosni, ga negujejo, v njem rišejo, pojejo ter se sproščajo. Njihov kotiček s ponosom pokažejo svojim staršem, starim staršem, prijateljem in ostalim enotam.

DISKUSIJA

Z dejavnostmi smo pričeli že v začetku leta. V mesecu januarju smo pričeli z načrtovanjem zeliščnega vrta, z raziskovanjem zemlje, v kateri so otroci našli veliko zanimivih primerov žive in nežive narave. Od Semenarne Ljubljana smo dobili semena, ki smo jih opazovali, primerjali, otipali, jih posejali v EKO-lončke in jih v igralnici postavili na sončno mesto. Vsak dan smo jih negovali, zalivali, opazovali, kdaj bodo rastline pokukale iz zemlje. Skupaj s hišnikom smo postavili in pripravili visoko gredo ter uredili korita v zeliščnem kotičku.

Raziskovanje zemlje

Priprava visoke grede

Ko je bila zunaj primerna temperatura, smo zelišča presadili na prosto, posadili smo tudi sadike zelišč in vrtnin, ki smo jih dobili od lokalnih vrtnarjev. Skrbi za naša zelišča in visoko gredo še zdaleč ni konec. Zelišča je potrebno negovati in zalivati, zato smo v naš kotiček postavili sod za zbiranje deževnice, s katero zalivamo rastline.

Presajanje

Zalivanje z deževnico

Izdelan je bil tudi hotel za žuželke, saj skrbimo tudi za male živali. V mesecu maju so naša zelišča in zelenjava že lepo zrastle, zato smo lahko poizkusili solato, v kuhinjo smo odnesli drobnjak, šetraj, luštrek, kuharji so jih dodali jedem za boljši okus. Ob poskušanju jedi, ki so jim bila dodana naša zelišča, so bili otroci zelo navdušeni in tudi okus jim je bil zelo všeč. Največje veselje je bilo, ko so v začetku junija dozorele prve jagode, saj so jih otroci sami potrgali in nato pojedli. Iz mete in melise smo pripravili sok, iz ognjiča pa ognjičevo mazilo.

Urejanje visoke grede

Zeliščna lekarna čarovnice Lenčke

Delavnice s starši

Nabrali smo semena, jih shranili za drugo leto, posušili zelišča, jih pospravili v kozarce in le-te postavili v našo Zeliščno lekarno čarovnice Lenčke, ki krasi naš EKO-kotiček v skupnem prostoru. Vsako zelišče smo posušili in prilepili v herbarij, iz zelišč smo izdelali dišeče vrečke, zeliščni spomin, čutno pot in družabno igro.

ZAKLJUČEK

Otroci so ob raziskovanju, sajenju, gojenju in pobiranju pridelkov uživali, pridobili so veliko izkušenj in razvijali pozitiven odnos do narave, kar pa je bil naš glavni cilj. Velik pomen je imela tudi vloga odraslih, ki je otrokom omogočila dovolj časa, priložnosti in preizkušanja z vsemi čutili. S projektom bomo nadaljevali, saj opažamo, da rodi sadove pri otrocih, strokovnih delavkah in starših, ki so pokazali veliko zanimanja in nudili pomoč pri delu. Vsi smo se nekaj naučili in se še vedno učimo, saj se zavedamo, da si za zdravje lahko veliko pomagamo sami, če le vemo s čim in kako.

Literatura

1. Polonca Kovač, Ančka Gošnik Godec (DZS, 2023), Zelišča male čarovnice.
2. Katalinič, Tratnjek, Anželj (Zavod RS za šolstvo in šport), Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu.
3. Dane Katalinič (2013), Zeliščarski vrtnarski dnevnik.
4. Kurikulum za vrtce (Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999).

ZELIŠČA IN PREDŠOLSKI OTROK

Povzetek

Prispevek predstavi pozitivne ugotovitve izvajanja prednostne naloge v Vrtcu Črnuče (enoti Ostržek) v skupini Metulji, ki je bila Ekoopazovalni dnevnik *Zeliščni vrt skozi zeliščarski vrtnarski dnevnik*. Otroci, stari od 1 do 2 leti, so živeli v stiku z naravo, si pridobivali neposredne izkušnje skozi in z naravo, se razvijali na vseh ravneh in področjih (narava, družba, matematika, umetnost, jezik in gibanje) ter oblikovali nov, drugačen in boljši sistem vrednot.

Ključne besede: zelišča, narava, raziskovanje

Abstract

The article presents the positive findings of the priority in kindergarten Črnuče (unit Ostržek) in group Metulji, which was the Eko-observation diary, named Herb garden through Herbal gardening diary. Children, aged 1 to 2 years, lived in contact with nature, have gained direct experience through and with nature, developed at all levels and in all fields (nature, society, mathematics, art, language and movement) and created a new, different and better system of values.

Keywords: herbs, nature, research

UVOD

Belgijski pisatelj, dramatik in pesnik, Maurice Maeterlinck, je nekoč razmišljujoče zapisal: »Ali vemo, kaj bi bilo s človeštvom, če ne bi poznali cvetlic.« (Sam, 2012:144).

Globoka misel, ki nas lahko navda z mislijo, da je čutenje in zaznavanje ena izmed temeljnih človekovih, tako tudi otrokovih, potreb. Preko čutnih zaznav otrok spoznava in odkriva svoje telo ter stvari okoli sebe, razvija odnos do okolja, svoje sposobnosti zaznavanja in čutenja ter pri tem doživlja veselje. Vse to se odvija v stiku z naravo, ki je polna sprememb in presenečenj, kar celostno pritegne otroka in njegov duh.

V Vrtcu Črnuče, enoti Ostržek, smo v okviru izbrane prednostne ekonaloge *Zeliščni vrt skozi zeliščarski vrtnarski dnevnik* v vseh starostnih skupinah celo leto dihali z naravo, jo na različne načine neposredno zaznavali, raziskovali ter pri tem spoznavali, kaj nam le-ta ponuja.

METODE

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne didaktične metode, primerne starostni skupini otrok, tj. 1–2 leti, ki so se medsebojno prepletale in dopolnjevale. Poudarjeno je bilo poslušanje, spremljanje, opazovanje, posnemanje, klasificiranje, raziskovanje/spoznavanje z lastno aktivnostjo in fotografiranje.

DISKUSIJA

Izbrana tema – zelišča, ki nas je kljub drugim obravnavanim temam spremljala skozi celo leto, je otrokom omogočala

vsakodneven stik z naravo in njenimi ritmi. Cilj vseh dejavnosti, ki smo jih izvajali, je bilo negovanje, spodbujanje in razvijanje čutnega doživljanja z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenje, tipanje, vonjanje, okušanje, opazovanje, raziskovanje ter uporabo zelišč.

Dejavnosti, ki smo jih izvajali na temo, so bile:

- opazovanje, prepoznavanje, raziskovanje zelišč v naravi in s pomočjo IKT-ja (gozd, fotografije, videoposnetki);
- nabiranje in sušenje zelišč;
- prebiranje knjig, revijalnega tiska ter enciklopedij in priročnikov o zeliščih (poudarek na prepoznavanju in poimenovanju zelišč – artikulacija, besedišče);
- ureditev zeliščnega kotička v igralnici skupine (zelišča v prozornih vrečkah in steklenih kozarcih za opazovanje, tipanje, vonjanje, primerjanje, razvrščanje in klasificiranje);
- ureditev zeliščnega vrta v lončkih in skrb za zelišča (sajenje, presajanje, zalivanje);
- peka piškotov – medenjakov s pehtranom, žajbljem in ingverjem;
- nabiranje bezgovih, melisinih cvetov ter priprava bezgovega, melisinega čaja in sirupa z medom, limono in ingverjem;
- barvanje zelišč s tempera barvami ter odtiskovanje na belo podlago iz papirja in blaga;
- čajanka z otroki iz drugih skupin (kuhanje zeliščnega čaja z medom in limono, zeliščni piškoti);
- ekodan na ravni vrtca (prehajanje med skupinami v vrtcu in seznanjanje z obravnavo zelišč v različnih skupinah, degustacije zeliščnih sirupov, namazov in zeliščnega peciva).

Opazovanje, tipanje in vonjanje zelišč v vrečkah.

Ureditev zeliščnega vrta v lončkih.

Melisin sirup ter medenjaki z ingverjem, žajbljem in pehtranom.

Otroci so z vsemi svojimi čuti spoznavali različna sveža in posušena zelišča; jih opazovali, tipali, vonjali in okušali v različnih oblikah. Odkrivali in spoznavali so njihove lastnosti, pripravo in uporabo (zeliščni čaj z medom in limono, čemažev namaz, piškoti s pehtranom, ingverjem in žajbljem ali melisin sirup z žajbljem in ingverjem ipd.) ter si pri tem pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja in razvijali družabnost, povezano s prehranjevanjem (priprava in kuhanje različnih vrst čajev ter organiziranje čajanke z otroki iz drugih skupin). S pomočjo odraslih ter možnostjo opazovanja odraslih pri delu in posnemanja so se seznanjali s sajenjem in skrbjo za zelišča (ureditev zeliščnega vrta v lončkih s pomočjo starih staršev, presajanje, zalivanje), predvsem pa so razvijali in oblikovali sistem vrednot, ki so jih pričeli prenašati tudi na svoje starše.

ZAKLJUČEK

Temo zelišča smo v skupini obravnavali celostno, saj so realizirane načrtovane dejavnosti zajemale vsa področja (narava, družba, matematika, umetnost, jezik in gibanje) otrokovega razvoja. Otroci so bili ves čas aktivnosti motivirani in izredno sodelovalni. Z zanimanjem in radovednostjo, z usmerjenostjo v povečano čutnost in zaznavanje so odkrivali svet narave in v odnosu do nje tudi samega sebe, svojo bit, ki se vedno rada vrača in teži nazaj k izvoru – naravi. To, t. i. Rousseaujevsko »vračanje nazaj k naravi«, se zdi v času globalizacije in potrošništva nuja in daje pozitivne ugotovitve: otroci, ki živijo v stiku z naravo in pridobivajo neposredne izkušnje skozi in z naravo, so bolj srečni, čustveno in intelektualno stabilni ter imajo boljše razvit sistem vrednot.

Literatura

1. Anej Sam (2012). *Zemlja ima srce*. Ljubljana: Jasa.
2. *Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

PROGRAM GOZD V OBJEMU

Povzetek

Članek obravnava pozitivne ugotovitve izvajanja programa *Gozd v objemu* v Vrtcu Črnuče, ki temelji na konceptu odprtega vzgojno-učnega okolja¹ ter uvajanju in izvajanju elementov gozdne pedagogike v vrtcu. Gozd se pokaže kot idealno vzgojno-učno in spodbudno okolje za razvijanje spretnosti na vseh področjih (narava, gibanje, jezik, umetnost, družba, matematika) in otrokom omogoča, da optimalno razvijejo svoja znanja, veščine in izkušnje, ter jim nudi ustrezne izzive za celostni (psihosocialni, fizični in kognitivni) razvoj.

Ključne besede: predšolski otrok, gozd, program *Gozd v objemu*

Abstract

The article deals with the positive findings of the program *Forest in embrace* in kindergarten Črnuče based on open educational learning environment and implementation of elements of forest pedagogy in kindergarten. The forest appears as an ideal educational learning and a supportive environment for the development of skills in all areas (nature, movement, language, art, society, mathematics) and enables children to optimally develop their knowledge, skills and experience, and providing them with appropriate challenges for comprehensive (psycho-social, physical and cognitive) development.

Keywords: preschool child, forest, program *Forest in embrace*

UVOD

V času globalizacije, potrošništva, hitrega tempa, nenehnih sprememb in stalnih pritiskov družbe na posameznika zaznavamo vedno bolj nepristne, neresnične, virtualne odnose, ki za seboj puščajo duhovno prazne in oslABLJENE osebnosti. Otroci večino svojega časa preživijo v zaprtih prostorih, neaktivno, brez njim ustreznih spodbud in čutnih dražljajev. V prostem času se nič več ne družijo z vrstniki, niso umazani in zapacani – bogati z občutki in doživljaji. Ker se zavedamo negativnih posledic tovrstnega načina življenja otrok, smo v Vrtcu Črnuče v več enotah in različnih starostnih skupinah otrok že drugo leto zapored izvajali program *Gozd v objemu*, ki temelji na konceptu odprtega učenja. Večino načrtovanih dejavnosti/aktivnosti smo skušali izvajati v naravnem vzgojno-učnem okolju in kontinuirano² odhajali v gozd. Sledili smo Rousseaujevskemu »vračanju nazaj k naravi« in uresničevali misel filozofa Friedricha Schillerja (2003:83):

»Skozi lepoto je čutni človek popeljan k obliki in mišljenju; skozi lepoto je duhovni človek popeljan nazaj k materiji, skozi njo je vrnjen svetu čutov.«

METODE

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne didaktične metode, primerne starostnim skupinam otrok (1–3 in 3–6), ki so se medsebojno prepletale in dopolnjevale. Poudarjeno je bilo poslušanje, spremljanje, opazovanje, posnemanje, klasificiranje, gibalno izražanje, pogovor, eksperimentiranje, raziskovanje/spoznavanje z lastno aktivnostjo, fotografiranje in snemanje.

DISKUSIJA

Dejavnosti, ki smo jih kontinuirano izvajali v gozdu, so zajemale vsa področja otrokovega razvoja in so bile osredotočene predvsem na naslednje prednostne cilje:

Gibanje:

- razvijanje koordinacije oziroma skladnost gibanja (koordinacija gibanja celega telesa, rok in nog), ravnotežje;
- razvijanje prstne spretnosti oziroma t. i. fine motorike;
- sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja (hoja, tek, plezanje, preplezanje, plazenje, prestopanje).

¹ V strokovni literaturi se v zvezi z gozdno pedagogiko rabi termin odprto učno okolje. Ker je tematika vezana na vrtec in predšolskega otroka, sem termin preoblikovala v priredno zvezo vzgojno-učno okolje (tako že v svojem predhodnem članku *Program Gozd v objemu kot oblika pedagoškega pristopa v odprtem vzgojno-učnem okolju pri predšolskem otroku* (2014)).

² Po načelu gozdne pedagogike naj bi v gozd odhajali kontinuirano, redno skozi celo šolsko leto, vsak teden, ne glede na vreme, razen v primeru pojava izrednih in nevarnih vremenskih razmer.

Jezik:

- spodbujanje in razvijanje jezikovnih zmožnosti (artikulacija, besedišče);
- jezik kot objekt igre.

Umetnost:

- negovanje, spodbujanje in razvijanje čutnega doživljanja z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenje telesa, tipanje, opazovanje, poslušanje sebe ter izbranih virov iz okolja;
- uporaba in razvijanje spretnosti: spoznavanje in raziskovanje naravnega, gozdnega materiala.

Družba:

- razvijanje sposobnosti in načinov za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih z enim ali več otroki (reševanje problemov, pogajanje, dogovarjanje, razumevanje in sprejemanje stališč, vedenja in občutij drugih itn.);
- spoznavanje značilnosti naravnega okolja, gozda.

Narava:

- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Matematika:

- klasificiranje in razvrščanje naravnega, gozdnega materiala.

Glede na področja in zastavljene cilje so bile dejavnosti razdeljene v štiri skupine:

- **aktivnosti za spodbujanje ročnih spretnosti in grafomotorike:** nabiranje/pobiranje različnega naravnega materiala in razvrščanje le-tega, nabiranje smrekovih vršičkov, bezgovih cvetov in izdelava sirupa iz le-teh, ustvarjanje z glino in gozdnim materialom na deblo drevesa, izdelava gozdnih živali s pomočjo tehnike lepljenja gozdnega materiala in risanja, izdelava gozdne slike (risanje) na gozdno podlago, ustvarjalna upodobitev števil, črk in rimanih besed s pomočjo gozdnega materiala (namolmljenih vej, palic) ali z lastnimi telesi, risanje s kreda po deblu drevesa, slikanje s čopiči na deblo drevesa, risanje (ob opazovanju) prostora v gozdu, izdelava inštrumentov iz gozdnega materiala; igranje na liste dreves ali gozdni ksifon, pobiranje smeti;
- **aktivnosti za spodbujanje čutov (vidne, slušne, taktilne) in povečanje prostorskih spretnosti:** prepoznavanje različnih plodov in gozdnega materiala z zavezanimi očmi po otipu, poslušanje in prepoznavanje različnih stvari po zvoku, glasu, vonju, hoja ob vrvi z zavezanimi očmi; igre za orientacijo (na, pod, za, pred, levo, desno), iskanje zaklada, hoja, tek in valjanje, kotaljenje po različnih podlagah (trava, listje, seno), poizkusi z vodo, igra z glino in vejami; različne gibalno-socialne igre, ustvarjalno gibanje na temo poezije in proze, lovljenje in opazovanje žuželk, podajanje gozdnega materiala – storži, kamenje, iglice v krogu z zaprtimi očmi, upodobitev zvokov – zvočna slika;
- **aktivnosti za zavedanje telesa:** pozdrav/objem drevesa, igra z vrvjo, pajkova mreža, kotaljenje po različnih podlagah (trava, listje, seno), gibalne vaje z drevesom,

ustvarjalna igra pri drevesu, izdelava inštrumentov – tolkal iz odpadlih in polomljenih vej, risanje z nogo in prsti na gozdno podlago, masaža drevesa (tipanje), telovadba z drevesom (objem, plezanje), gibalno-socialne in rajalne igre ob praznovanju rojstnih dni, čiščenje in urejanje gozdnega prostora (pobiranje in nošenje vej, potiskanje hlodov), vzpon in spust po gozdni klančini, ležanje/počitek na korenini drevesa, prostorsko oblikovanje v gozdu (bivak, hiša);

Pozdrav drevesu.

- **elementarne gibalne igre:** igra skrivalnice z in med drevesi, gibalni poligon, ki je vključeval različne elemente gibanja (premagovanje naravnih ovir – hlodov, pajkova mreža, ustvarjanje z glino, ciljanje tarče, spoznavanje gozdnega materiala v čutnih vrečah), lazenje po kolenih in rokah, plezanje na drevo, na hlod, po hlodu, hoja po listju, po hribu navzgor in navzdol, hoja po prstih, po petah, po trim stezi, prek korenin, sonožni poskoki pri ustvarjalnem gibanju na temo deklamacij, skoki po eni nogi, preskoki vrvi, hloda, vej, korenin, vijuganje med drevesi, tek okoli dreves, kotaljenje hlodov z obema rokama, z nogama, dvigovanje in nošenje vej pri urejanju gozdnega prostora.

Premagovanje naravnih ovir – prestopanje hlodov.

Pri vseh gibalnih dejavnostih so otroci neizmerno uživali, bili zelo motivirani in ustvarjalni. Pri njih se je okrepilo samozaupanje in samozavest ter socialne veščine (boljši medsebojni odnosi, večja sodelovalnost), pridobivali so znanje, si širili obzorje, razvijali kritično mišljenje in oblikovali sistem vrednot, novih vidikov spoznavanja samega sebe in drugega.

Vsestransko motivirani in ustvarjalni pa so bili tudi otroci prvega starostnega obdobja, stari od 1 do 2 leti, za katere je bila že sama pot do gozda pravi podvig, preživljanje časa v gozdu pa povsem nova izkušnja. Pri njih so bile aktivnosti osredotočene predvsem na prvi stik z drevesom, izvajanje pozdrava/objema drevesa in na prepoznavanje tega, kaj jim gozd kot prostor ponuja. Na začetku izvajanja programa so bili pretežno v vlogi opazovalca in zelo posnemovalni, sčasoma pa je bila njihova igra vedno bolj samoiniciativna in ustvarjalna, nadpovprečno pa so razvijali tudi sposobnosti grobe in fine motorike ter spretnosti pri gibanju.

Ob vsem tem velja poudariti, da se je na ravni celotnega vrtca izboljšala tudi kakovost sodelovanja s starši (poročanje o izvedenih aktivnostih v gozdu prek gozdne knjige, izvedba srečanj in druženj v gozdu, vpliv na oblikovanje njihovega sistema vrednot), ki so pozdravljali našo odločitev za vpeljavo gozdne pedagogike.

ZAKLJUČEK

Z izvajanjem programa *Gozd v objemu* smo pri otrocih zaznali same prednosti in pozitivne spremembe. Prepričani smo, da je dati otrokom to, kar za normalni razvoj najbolj potrebujejo – čas za igro/bivanje v naravnem okolju ali gozdu, ki je idealno vzgojno-učno in spodbudno okolje za razvijanje spretnosti vseh podočij, osrednja in temeljna vrednota vzgoje otrok današnjega časa.

Literatura

1. *Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Pori, E. (2014). Program *Gozd v objemu* kot oblika pedagoškega pristopa v odprtem vzgojno-učnem okolju pri predšolskem otroku. V: *Kompetence vzgojitelja – izzivi, izkušnje, spoznanja*. VII. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2014. Ljubljana: MIB, d. o. o. 173–183.
3. Schiller, F. (2003). *O estetski vzgoji človeka*. Ljubljana: Študentska založba (zb. Claritas). 83.

VARČUJMO Z ELEKTRIKO

Povzetek

Raziskovanje narave in njenih pojavov je za otroke izziv. Električna je skrivnostna in čarobna; kot taka nudi številne možnosti spoznavanja fizikalnih pojavov, s katerimi se otroci radi spoznavajo.

S projektom Varčujemo z elektriko smo želeli otroke spodbuditi, da bi se bolj zavedali uporabe in pomena varčevanja ter seveda, kako mi sami lahko prispevamo k skrbi za naš planet.

V okviru projekta smo otroke ozavestili o obstoju elektrike in tem, da ta ni samoumevna. Od nekje pride, nekdo jo »naredi«, drugi pa jo porabi. Prek poskusov so otroci z lastnim delom odkrivali lastnosti elektrike. Naučili so se brati znake, prepoznati, kaj vse je pod električno napetostjo. Razlikujejo med napravami, ki za svoje delovanje potrebujejo električno energijo, in tistimi, ki je ne. Vedo, da sami lahko vplivamo na to, koliko elektrike porabimo. Ponosni so na to, da znajo sami vklopiti žarnico s pomočjo žic in baterije. Svoje znanje radi delijo z drugimi.

Ključne besede: električna, baterija, žarnica, daljnovod, elektrarna

Abstract

Exploration of nature and natural phenomena presents a challenge for the children. Electricity is mysterious and magical and offers many possibilities for learning about natural phenomena, which children thoroughly enjoy.

With the project of saving electricity, we wanted to encourage the children to be more aware of using and saving electricity and to teach them that we can contribute to caring for our planet.

During the project, we taught the children how electricity is produced and that it is not self-evident. It must come from somewhere, someone produces it and someone uses it. The children explored electrical properties through experiments. They learned to read the signs and to recognize what is under voltage; they can also differentiate between devices that use electricity for operation and those that do not. They know that we can influence how much electricity we use and are proud that they can turn on a light bulb with a battery and some wires. They like to share their knowledge with others.

Key words: electricity, battery, light bulb, power line, power station

UVOD

Otroci so pred začetkom projekta vedeli, da električna od nekje prihaja in da potuje nekam naprej, do Bosne in Hercegovine ali pa celo do Amerike. Zavedali so se, da elektrike lahko zmanjka, če je preveč porabimo. Tisti, ki so bili radovednejši, so vedeli celo to, da ima neko posebno moč in da lahko tudi strese.

Sledil je »bum učinek«. Nenadoma so v vrtcu ugasnile vse luči. Otroci so takoj opazili spremembo in se začeli spogledovati. Ta uvodna dejavnost nam je služila kot izhodišče za izpeljavo pogovora in drugih aktivnosti, kajti otrok se je zelo dotaknilo dejstvo, da je zmanjkalo elektrike.

Zastavili smo si naslednje cilje:

- spoznati vlogo in pomen elektrike;
- spoznati različne možnosti varčevanja električne energije;
- navajati na pravilno in varno ravnanje z električnimi aparati (opozarjanje na nevarnosti elektrike).

METODE

Pogovor, raziskovanje, eksperimentiranje, opazovanje, primerjanje, fotografiranje, zapisovanje komentarjev.

DISKUSIJA

Po »bum učinku« smo začeli raziskovanje, od kod pride električna v stavbe in kje vse jo najdemo; spoznavali smo aparate in naprave, ki za svoje delovanje potrebujejo električni tok. Eksperimentirali smo s pomočjo baterij, žarnic in žic. Pri tem sta nam pomagala hišnik v vrtcu in eden od staršev. Tako so otroci razvijali lastne predstave o elektriki ter jih izražali prek risbe, s komentarji in z gibanjem.

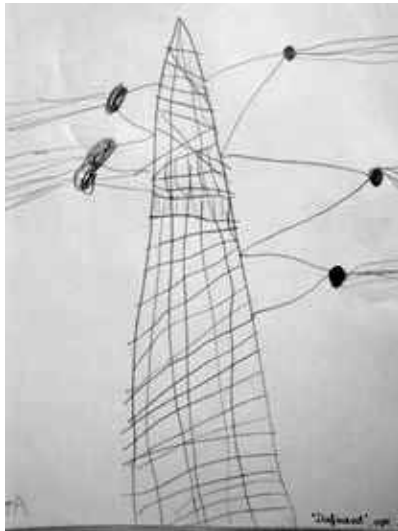
LEO: »Električna so majhni elektronički, ki se med seboj porivajo in noben ni še vidu elektrike, ker je nevidna.«

LUCIJA: »Z elektriko moraš bit previden.«

ALJAŽ: »Elektrarna je ena hiša, kjer je edina elektrika. Iz tam potem gredo žice.«

OSKAR: »Z vode se tud naredi elektrika pa iz strele.«

Ob spoznavanju in raziskovanju elektrike smo se srečali z novimi pojmi, kot so: daljnovod, strelvod, električni krog, elektrarna, električna iskra, udar električne napetosti, stikalo, vtičnica, vtikač... V projektu smo izdelali maketo mesta, v katerem so se s pomočjo baterije, žarnic in žic prižigale in ugašale luči, robota, v katerem je s pritiskom na stikalo zasvetila lučka, telefon brez žic in elektrike, ter se igrali z žicami, žarnicami in z baterijami. Otroci so v okolju začeli opazovati električne napeljave, daljnovode, transformatorje...

Ker so otroci že v uvodu projekta vedeli, da je elektrika lahko nevarna, smo spoznali znak »Pozor, visoka napetost!« in njegov pomen. Otrokom znak predstavlja: »Da se ne smemo tam nič dotikat.«, »Da je tukaj elektrika.«, »Da te lahko strese.«.

Ogledali smo si videoposnetek »Energy, let's save it« in posredovali povezavo do videoposnetka tudi staršem. Otroci so svoje znanje začeli prenašati na starše.

ELA: »Jaz bom mamico naučila, da ne sme brez veze pustiti luč goret!«

PATRICIJA: »Bom rekla mamici, da nej da pokrovko na lonce, ko kuha.«

ELDINA: »Pa vse žarnice morajo ugasnit', ker je brez veze vse prižgano.«

Na raziskovalno vprašanje, zakaj je treba varčevati z elektriko, smo odgovore poiskali na spletu, v enciklopedijah in revijah. Otroci so vedeli, da že varčujemo z vodo, in so to povezali z elektriko.

AMIR: »Da se ne uporablja voda in elektrika brez veze.«

VASJA: »Da ne porabiš preveč vode al pa elektrike. Če greš nekam, ugasneš luči.«

V sklepnih fazi projekta smo se srečali z ekodetektivi in spoznali, katere so njihove naloge.

ČRT: »Ekodetektiv odkriva, če je ugasnjena luč ali če voda brez veze teče.«

OSKAR: »Skrbijo za okolje, da pregledujejo, če je vse v redu. Če ni v redu, popravijo ali pa opozorijo druge, da popravijo.«

AMIR: »Da opozarjajo druge, če kaj narobe delajo.«

Otroci so za en teden postali ekodetektivi v naši in sosednji enoti vrtca ter vsakodnevno pregledovali porabo elektrike. Nepotrebno vklopljene luči so označili z rdečim zamaškom, tiste, ki so bile izklopljene, pa z zelenim. To so skrbno označevali v za to namenjeni preglednici – piktogramu. Ugotovili smo, da je bilo proti koncu tedna veliko več luči izklopljenih in tega so se ekodetektivi zelo razveselili.

Za opozorilo, da je treba z elektriko varčevati in izklapljati luči, smo izdelali nalepke in jih nalepili pri vsakem stikalu v vrtcu.

SKLEP

Strokovni delavci smo bili pred izvajanjem projekta v nekakšni dilemi, kako izpeljati projekt o elektriki s predšolskimi otroki. Zato smo si zastavljali ista vprašanja, kot smo jih postavljali otrokom. Skupaj z otroki smo se igrali, reševali probleme, predvidevali, sklepali in oblikovali koncepte. Ob tem smo se tudi sami neizmerno zabavali in veselili.

Literatura

1. V svetu elektrike, Bojović, V.; Knjiga za male raziskovalce – doživite naravo z igro in s poskusi: Braun, C., Diehl, U., Diemer, M.
2. Mali naravoslovec, Kohl, M. A., Potter, J.
3. Šola znanosti, Manning, M., Grunston, B.
4. Zvite žice in iskriva vezja – zanimivi in poučni eksperimenti: Martineau, S., Bushell, N.

ELEKTRONSKI VIRI

1. <http://learn-energy.managenergy.net/education/kidscorner/sl/ul/animations.htm>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=I-g73ty9v04>

OD ŽELODA BUKVICE DO SADIKE ZA NAŠ GOZD

Povzetek

Otroci so na začetku izvajanja projekta vedeli, da v gozdu rastejo drevesa in živijo živali. Toda kako in iz česa drevo zraste, kako veliko je na začetku svoje rasti – to pa so tako abstraktne reči za predšolske otroke, da si jih brez vidnega in lastnih izkušenj ne morejo predstavljati. Prav zato smo z otroki posadili žir in opazovali rast drevesa od semena do sadike in vse do večjega rastočega drevesa. Prav tako smo z otroki vse leto odhajali v gozd ter ga opazovali in raziskovali. V njem smo preživeli kar nekaj dopoldnevov, žal pa zaradi precejšnje oddaljenosti vrtca od gozda manjkrat, kot bi si želeli (do gozda smo oddaljeni več kot pol ure hoda v eno smer).

Ključne besede: žir, bukev, gozd, rast drevesa, raziskovanje

Abstract

At the beginning of the project, the children knew that trees grow in the forest and that animals live there. How does a tree grow, what does it grow from, how big is it when it starts growing – all these are things that are so abstract for pre-school children that they cannot imagine them without seeing and experiencing them themselves. This is why we planted a beechnut with the children and examined the tree growth from the seed to a small plant and to an ever-larger growing tree. Throughout the year, we visited the forest, examined, and explored it. We spent a number of mornings in the forest, but not as many as we would have liked because of a considerable distance (half an hour of walking in one direction).

Key words: beechnut, beech tree, forest, tree growth, research

UVOD

Gozd je najvišje organizirana življenjska skupnost rastlin in živali v življenjskem prostoru, zato ima poseben pomen. Zaradi svojih raznovrstnih vlog nudi najrazličnejše dobrine – les, gozdne sadeže, prostor za rekreacijo in oddih, delo, hkrati pa omogoča tudi ohranjanje čiste pitne vode (Gale, Lešič, Kutin Slatnar, 2011). Z otroki smo spoznavali različne vrste gozdnih dreves in opazovali rast drevesa. Drevo je živo bitje, ki diha in se prehranjuje; na istem mestu se rodi, živi in umre. Je rastlina z deblom, vejami in z listjem ali iglicami, pod zemljo pa ima korenine, ki črpajo potrebno hrano (Pavla in Anko, 1994).

Namen našega projekta je bil otrokom približati pomen gozda in dreves ter ugotoviti, zakaj je pomembno, da gozd ohranimo takšen, kot je, in da se v njem primerno obnašamo.

Gozd je prostor, v katerem prevladuje pozitivna učna klima, prostor, ki ne utesnjuje misli, prostor, ki diši po učenju. Gozd otroke sprejme, postanejo del njega, jim vzbuja zanimanje, zato se čudijo, marsikaj izvejo in seveda dobijo priložnost za uspeh (Komljanc, 2013, v Györek, 2014). Prav zato smo vsi skupaj veseli, da smo v tem šolskem letu veliko časa preživeli v gozdu in se v njem skupaj učili.

METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale. Metode dela smo prilagodili dejavnosti, ki smo jo izvajali. Uporabili smo metode pogovora, razlage, opazovanja, lastnega raziskovanja, igre in čutnega zaznavanja.

DISKUSIJA

Izvajanje projekta smo začeli jeseni. Za začetek smo si z otroki ogledovali jesenske plodove, med katerimi je bil tudi žir. Otroci ga niso poznali in so o njem povedali naslednje:

»Žir je rjav.«

»Okrogel je, ne ni okrogel, trikoten je!«

»Bode, skoraj kot kostanj, ampak malo manj.«

Otrokom sem žir predstavila in jim pokazala fotografijo bukve. Da iz žira lahko zraste tako mogočno drevo, si je bilo težko predstavljati. Minilo je nekaj dni, ko smo se odločili, da bomo žir posadili. Najprej smo se o tem pogovarjali. Kaj se bo zgodilo? Razvil se je naslednji pogovor:

O: »Zrasle bodo buče, paradižniki, solata ...«

V: »Iz žira?«

O: »Zraslo bo drevo.«

V: »Res je, katero drevo pa bo zraslo?«

O: »Bor.«

V: »Ne bor.«

Otroci kažejo na list papirja, na katerem je fotografija bukke.

V: »Tako je, iz žira bo zrasla bukev.«

Nato smo se lotili dela. Otroci so zelo radi sodelovali. Odločili smo se, da naredimo še preizkus.

Dva lončka z žirom smo zalili z vodo in jih postavili v igralnico na mesto, ki je dovolj svetlo.

Skupaj z otroki smo se namreč pogovarjali, kaj rastline potrebujejo za rast. Dveh lončkov pa nismo zalili in smo jih na predlog otrok odnesli v klet. Lončka s posajenim žirom v igralnici so otroci vsak dan pogledali, da bi videli, ali je kaj že vzklilo. Prav tako so za žir dobro skrbeli in ga pridno zalivali, ko je bilo treba. Obenem pa smo opazovali, kaj se dogaja z žirom v kleti, ki nima ne svetlobe in ne vode. Žal nam tudi žir, ki smo ga posadili in vzgajali v primernih pogojih, ni vzklil.

V aprilu pa smo v igralnici opazili mlado drevo. S skupnimi močmi smo ugotovili, da gre za bukev. Spomnili smo se, da smo jeseni posadili žir, iz katerega naj bi zrasla bukev. Sadiko smo si dobro ogledali in se odločili, da jo naslednji dan poiščemo na Golovcu. V gozd smo se odpravili takoj po zajtrku in se vrnili do kosila. Našli smo polno mladih bukev in tudi zelo mogočno bukev. Ob mogočni bukvi smo se igrali, jo tipali in jo opisovali. Sadiko bukke, ki smo jo našli v igralnici, pa smo posadili na travnik pri vrtčevskem igrišču. Najprej

smo s hišnikom Dušanom poiskali primeren prostor za zasaditev, nato pa se lotili dela. Otroci so izkopalni luknjo, vanjo položili sadiko in jo z izkopano zemljo zasuli. Na koncu smo naši bukvici zaželeli uspešno rast in dobro počutje na njenem novem prostoru. Sadiko bukke pa še vedno spremljamo in opazujemo, kar bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

Gozd-življenjski prostor naše bukke – pa smo opazovali vse leto, tj. v vseh letnih časih.

Vanj smo se odpravili jeseni, ko so bili drevesni listi že obarvani z jesenskimi barvami, pozimi, ko so imela drevesa snežno odejo, in pomladi, ko so drevesa ozelenela. Tipali smo drevesno lubje in ugotovili, da imajo nekatera drevesa hrapavo, nekatera pa gladko skorjo. Nekatera drevesa so tanka, druga debela, velika in majhna. Z otroki smo razvrščali drevesa v drevesnem diagramu glede na to, ali imajo iglice ali ne; zdaj otroci vedo, da se drevesa z iglicami imenujejo iglavci, drevesa z listi pa listavci. V gozdu smo gozd opazovali tudi s pomočjo povečevalnih stekel. Gozdni plodovi, drevesni listi, iglice, drobne gozdne živali, mah – vse to je postalo še zanimivejše pod povečevalnim steklom. Z otroki smo se pogovarjali, zakaj je gozd pomemben, kako se v njem obnašamo; kaj v njem lahko delamo in česa ne smemo. Spoznavali smo živali, ki živijo v gozdu. Na taboru na kmetiji pa sta nas obiskala lovca, ki sta nam pokazala nagačene gozdne živali. Razložila sta nam, zakaj se živalskih mladičev ne dotikamo in kako se v gozdu obnašamo, da živali ne prestrašimo.

Na naših izletih v gozd smo nabirali različne gozdne plodove in naravne materiale. Iz njih smo si v vrtcu izdelali čutno pot, po kateri se z veseljem sprehajamo. Otroci so

opisovali svoja občutja, ko so stopali po različnih naravnih materialih.

Za konec projekta pa smo v vrtec povabili gozdarja z Gozdnega inštituta Slovenije, ki nam je pripravil zanimivo delavnico na temo gozda. Skupaj z njim smo se v gozd odpravili. Predstavil nam je pravilno obnašanje v gozdu, rast drevesa, pokazal nam je prerez drevesa. Skupaj z njim smo šteli črtice; razkril nam je, da se imenujejo letnice in da nam povedo, koliko let je staro drevo.

Otroci se vedno znova razveselijo odhoda v gozd. Tam neizmerno uživajo v njegovem raziskovanju in igri z naravnimi materiali, ki jih gozd ponuja.

Otroci so na vprašanje, zakaj jim je všeč, ko se odpravimo v gozd, povedali naslednje:

»V gozdu slišimo peti ptičke. Všeč mi je, ker tam lahko raziskujemo in tečemo.«

»Všeč mi je, ker v gozdu lahko hodimo po deblu.«

»Meni so pa všeč drevesa, so zelo velika.«

»V gozdu vidimo živali, danes smo videli čmrlja.«

ZAKLJUČEK

Vse leto, ko smo raziskovali gozd in rast naše bukve, smo se vsi učili. Otroci so prek lastnih izkušenj dobili drugačen pogled na drevesa in naravo, ki nas obdaja. Strokovni delavci pa smo bili vedno znova presenečeni in veseli zaradi pozitivnega odziva otrok pri stvareh, ki jih najdemo v naravi.

Projekt se je zelo dobro povezoval s področjem gibanja. Prek izvajanja dejavnosti smo se veliko gibali na prostem in preživeli kakovosten čas v naravi, s tem pa smo skrbeli za svoje zdravje in dobro počutje.

Otroci so prek opazovanja spoznali, da iz majhnega semena zraste veliko drevo. Večina otrok zdaj tudi ve, da bukev zraste iz žira. Prav vsi otroci pa so bogatejši za veliko novih izkušenj, ki smo jih doživeli v naravi – v gozdu.

Literatura

1. Pavla, K. in Anko, B. (1994). *Zbirka Korenine znanja narave – Gozdovi in drevesa*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
2. Gale, Š., Lešič, M. in Kutin Slatnar, B. (2011). *Drevo, gozd, les*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
3. Vrtec Antona Medveda Kamnik. Uredniški odbor: Györek, N. et al. (2014). *Otroci potrebujemo gozd (gozdna popotnica)*. Kamnik: Vrtec Antona Medveda Kamnik: Inštitut za gozdno pedagogiko.

V GOZDU JE LEPO

Povzetek

Otroci skupine Račke iz Zasebnega vrtca Kobacaj radi raziskujejo naravo okoli sebe in kar se da, dopoldneve preživijo zunaj, v naravi. Velikokrat pa jih hitri čevlji zanesejo v gozd. Je odličen prostor za raziskovanje in igro, preko katere se otroci učijo in pridobivajo osnovna znanja za življenje ter se navajajo na kakovostno preživljanje prostega časa v naravi. Z igro v gozdu želimo otrokom ponuditi kvalitetno učenje v sožitju z naravo, v ospredju je izkustveno učenje ter raziskovanje z vsemi čutili. Hkrati pa jim v naravnem okolju ponudimo možnosti za igro prav na vseh kurikularnih področjih. V gozdu otroci lahko pridobijo paleto različnih igralnih užitev; od kuhanja gozdne juhice na štoru do gradnje gozdnih utrd pod drevesom.

Ključne besede: gozd, igra, naravno okolje, čutno zaznavanje

Abstract

The children of the Ducks group from private kindergarten Kobacaj likes to explore the nature around them any time they can, spending mornings outside, in nature. Many times has ours »quick boots« lead us into the woods. It is an excellent place to explore and play through which children learn and acquire basic skills for life and are prepared on quality leisure time in nature. With the game in the woods, we wanted to offer children a quality learning in harmony with nature, it the forefront has been experiential learning and exploring with all their senses. At the same time we offered them all opportunities to play well in natural environment in all curricular areas. In the woods, children can experiencing a range of different gaming pleasures; from cooking soup on forest stump to the construction of making fortifications from wood under a tree.

Keywords: forest, play time, natural environment, sensory perception

UVOD

Večina se nas vrtca spomni predvsem po igri na prostem in sprehodih, le malokdo pa se ga spomni po dejavnostih v igralnici. Zato je bil letošnji cilj preseliti čim več dejavnosti v naravo in v otrocih pustiti lepe spomine iz otroštva. Gozd v okolici vrtca je bil neprecenljivo okolje mnogih možnosti za raziskovanje, prosto igro, razvijanje domišljije in ustvarjalnosti ter učenje za življenje. Hkrati pa smo želeli pri otrocih pričarati nasmeh, sproščenost in svobodo gibanja, ki ga prostor med štirimi stenami ne nudi.

Igra v gozdu spodbudi otroke k radovednosti, saj jih svet narave neustavljivo privlači - pravi izziv bi bil, kako to vedoželjnost izgubiti. Odrasli smo tu, da jim to omogočimo in pomagamo, da bodo sami znali odkrivati svet okoli sebe. Vse kar potrebujemo, je malce sočutja, navdušenja in pri nekaterih otrocih le malce spodbude, da njihova domišljija dobi krila. Pri vsem tem pa si je potrebno vzeti dovolj časa, da se bodo otroci lahko zatopili v svojo igro. Najdene materiale iz narave nato predelujejo in jih vpeljejo v svoje skrivne svetove, v katerih jim odrasli ne moremo slediti (*Danks in Schofield, 2007*).

Obisk gozda je zato pri nas trajal celo dopoldne, včasih se nam je pripetilo, da smo zamudili celo na kosilo, tako

lepo nam je bilo. Otrokom smo želeli dati predvsem čas, da doživijo gozd v vsej svoji lepoti in razsežnosti. Spodbujali smo jih, da opazijo vsako drobno žival ali rastlinico v tleh, da nabirajo gozdni material, ga opazujejo ter uporabijo v simbolni ali gibalni igri. Na tak način smo najmlajše spodbujali k čutnemu zaznavanju narave okoli sebe. Otroci tako občutijo, okušajo, vonjajo, poslušajo in primejo vse, kar jim pride pod roke (*Bahovec in Golobič, 2004*).

METODE

Vse metode smo uporabili v naravi - v gozdu: metodi lastne aktivnosti in igre, metodi opazovanja ter čutnega zaznavanja, metode raziskovanja, pogovora ter pripovedovanja.

DISKUSIJA

V gozdu so se otroci umaknili pred mestnim vrvežem in poskušali tišino ter kotichek za umiritev. Legli so na tla in opazovali drevesne krošnje, ki so se razprostirale nad njimi ter prodiranje sončnih žarkov. Gozd so doživeli z vsemi čutili. Razvijali so slušne predstave in prepoznavanje zvokov iz narave. Za sprostitev so se igrali tudi igrice tišine. Prijeli so se za roke, zamižali in preprosto poslušali zvoke okoli sebe.

Nato so pripovedovali, kaj vse so slišali: »Ptičke, listke, veter, letalo, ko si stopila.«

Ležanje na gozdnih tleh in dotikanje drevesnih krošenj

Igra tišine na jasi pred gozdom

Na tleh so opazovali prodiranje sončnih žarkov in svojo senco. S tipanjem so prepoznavali teksturo drevesne skorje, mehko zelenega mahovja, z objemi dreves pa preverjali debelino drevesnega debla. Prepoznavali so značilnosti listavcev in iglavcev ter preizkušali plovnost najdenega naravnega materiala.

Gozd je bilo tudi odlično učno okolje za razvijanje matematičnih pojmov (t.j. velikostnih odnosov in količinskih predstav in razvrščanja...). Otroci so se prelevili v gozdne detektive in nabirali gozdni material, ga razvrščali, prešteli, ugotavljali kaj je višje in nižje, debelo in tanko, ob vsem tem pa razvijali matematične spretnosti in razmišljanje.

Opazovanje sence

Odtisi drevesnega lubja

Spoznanje otrok: Iglavci pikajo

Štetje storžev

Razvrščanje naravnega materiala

Debelina drevesna debla

Odkrivali so gozdne živali, jim brez strahu ponudili dlan nato pa vsakič izpustili v naravo. Opazovali so jih tudi skozi povečevalno lupo. Odkrivali so njihove sledi in zavetja ter s pesmico »Kdo živi v tej hišici« ugotavljali, kdo prebiva njih. Otroci so se tako na enostaven, neprisljen način navajali na spoštljiv odnos do živih bitij (rastlin in živali) ter varovanje le-teh.

»Kdo živi v tej hišici«

Opazovanje živali skozi lupo

Otroci so lahko sami preizkušali lastne gibalne sposobnosti in krepili svojo samozavest, ki je tudi ena od temeljnih in pomembnih življenjskih vrednot. Poleg tega pa so krepili ravnotežje, koordinacijo in zavedanje, da je gozd oz. narava odličen prostor za rekreacijo in ohranitev dobrega počutja ter zdravja. V gozdu so bili otroci še posebno pogumni, stalno so raziskovali in z veseljem, brez večjega strahu premagovali naravne ovire in pri tem spodbujali drug drugega. Zato smo pogosto kar skupaj postavili naravni poligon iz vejevja, hlodov ali štorov. Gozd pa je otrokom ponujal tudi nešteto skritih koticov za igrice skrivalnice.

Naravni poligon: skok iz štora, hoja po robu na jasi ob gozdu, hoja po vejevju, premagovanje klančine

Vsak obisk gozda smo namenili tudi prosti igri in raziskovanju. Tu se je pokazala povezanost skupine. Pri igri v gozdu so bili otroci strpni drug do drugega, med seboj so sodelovali ter si pomagali. Vsak je lahko izrazil svoje mnenje, tako so se skupaj dogovarjali za potek igre. Obenem pa so prilagajali jakost govorjenja naravnemu okolju, saj smo se dogovorili, da ne bomo preglasni, saj bi s tem prepodili živali v gozdu. Njihova domišljija pri igri res ne pozna meja. Drevesne veje so v hipu postale orodje gozdarjev, štor lonec za gozdno juhico in palica za mešanje, skupina fantov je nabirala vejevje in si pripravljala drva za zimo, deklice so našle podrto deblo in se na njem gugale. Drevo pa je postalo tudi gusarska ladja sredi gozdnega »morja«.

Gozdne »igrarije« so plod otroške domišljije

Tik pred odhodom v vrtec pa smo si z otroki vedno vzeli čas za kakšno socialno ali rajalno igrice (npr. *Bela, bela lilija*, *Diradičindara*, *Medved*, *koliko je ura ali pa Lisica*, *kaj rada ješ...*). V odprtem naravnem okolju so se še posebej radi povezovali med seboj, si podajali roke, zaplesali in prepevali pesmi. Prav žalostni so bili, ko smo zapuščali gozdne koticke. Ampak si vsakič dejali, da se kmalu spet vrnemo.

Bela, bela lilija v gozdu

V gozdu je lepo

ZAKLJUČEK

Menim, da s preživljanjem dni v naravi oz. gozdu pripomožemo k dobremu in zdravemu počutju otrok in seveda tudi vseh nas odraslih, ki spremljamo mlade raziskovalce na poti. Ravno odprto, gozdno okolje deluje izredno pomirjujoče in daje še posebej otrokom, ki so sicer bolj živahni in nemirni, občutek svobode in nanje deluje izredno pozitivno, saj se lažje osredotočijo na posamezne dejavnosti. Prav vsi otroci so se iz obiskov gozda vračali v vrtec veseli, sproščeni in s polno vrečo gozdnih vtisov. In prijetno je bilo poslušati njihova doživetja in besede: »Danes je bilo res lepo!«

Literatura

1. Bahovec, D. E., Golobič, B. K. (2004). Šola in vrtec skozi ogledalo. Priročnik za vrtce, šole in starše. Ljubljana: DZS.
2. Danks, F., Schofield, J. (2007). Igrišča narave. Radovljica: Didakta.

POSTALI SMO PRAVI VRTNARJI

Povzetek

Vrtec Krtek Makole je podeželski vrtec. Kljub življenju otrok na podeželju, pa otroci vedno bolj pozabljajo na pomen vrtnarjenja, saj veliko staršev doma nima več vrta. Zato smo se v oddelku 2 – 3 leta odločili, da bomo v letošnjem šolskem letu dali velik poudarek vrtnarjenju. Že jeseni smo pomagali urejati in pripravljati gredice za zimski počitek. Spomladi se je začelo sejanje, presajanje in zalivanje. Otroci so se tako seznanili z osnovami vrtnarjenja in tudi pomenu doma pridelane zelenjave. Za pomoč smo prosili tudi starše, ki so nam z veseljem prinašali različna semena in sadike. Skupaj z nami so se veselili vsake zelenjave, ki je zrastle, prav tako tudi lepo vzgojenega peteršilja, ki ga naša kuharica z veseljem uporablja pri kuhanju.

Ključne besede: vrt, vrtnarjenje, semena, peteršilj

Abstract

Krtek Makole Kindergarten is a kindergarten in the countryside. Despite living in the countryside, children aren't aware of the importance of gardening, because a lot of their parents don't have gardens. Therefore we decided to give great emphasis on gardening this school year in the class unit of 2-3 years. In the autumn we started to help arranging and preparing beds for winter's rest. In spring we started sowing, transplanting and watering the plants. Children came in touch with the basics of gardening and became aware of the importance of home-produced vegetables. We've asked their parents for help and they gladly brought us different seeds and plants. They rejoiced along with us about every vegetable that has grown in our garden, also about the parsley, which our cook gladly uses in the kitchen.

Keywords: garden, gardening, seeds, parsley

UVOD

V našem vrtcu dajemo velik poudarek zdravi prehrani. Z otroki smo raziskovali, katera živila so za nas najbolj zdrava. Ugotovili smo, da je najbolj zdrava tista zelenjava, ki je pridelana na domačem vrtu. Dogovorili smo se, da bomo imeli v vrtcu vrt. In tako smo pričeli z vrtnarjenjem. Z našimi najmlajšimi otroki smo naredili prvi korak k zdravi prehrani. Spoznavali smo, kako iz majhnega semena zraste rastlina, ki jo lahko pojemo. Zato smo skozi vse šolsko leto prebirali različno literaturo na to temo, se igrali z zemljo in se tako čim bolj približali naravi. Sejali smo semena paprike in peteršilja in za konec popestrili našo juho s sesekljanim peteršiljem. Juha je bila za vse nas izjemno dobra in še boljokusna. S sejanjem dveh zelo različnih semen smo se seznanili, da ene rastline vzklijejo prej kot druge, in da je peteršilj uporaben zelo hitro, pri papriki pa moramo počakati več časa na prve plodove.

V preteklosti je vsaka hiša imela svoj vrt, tekom let pa so vrtovi počasi izginjali. Tudi otroci so bili včasih dosti bolj povezani z naravo, kot sedaj. Z različnimi dejavnostmi v naravi želimo otrokom privzgojiti vsaj delček povezanosti z naravo.

METODE

- igre,
- lastne aktivnosti,
- pogovora,
- razgovora,
- raziskovanja,
- opazovanja,
- demonstracije,
- branja,
- sodelovanja,
- KWL tabela.

DISKUSIJA

Jesen je čas pobiranja pridelkov na njivi, v sadovnjaku in tudi na vrtu. Na naših dveh permakulturnih gredah je bilo veliko pridelane zelenjave. Pobirali smo paradižnik, papriko, fižol, jagode. Zanimalo nas je, kako je ta zelenjava zrasla.

S pomočjo nevihte možganov smo se najprej seznanili o vrtu. Potem smo izpolnili KWL tabelo o vrtu in vrtnarjenju. Imeli smo veliko prednost, saj imamo v vrtcu že permakulturne grede, ki so jih do sedaj urejali starejši otroci. Letos pa smo se vključili tudi mi. Pozno jeseni smo začeli z urejanjem in pospravljanjem gredic in jih tako pripravili na zimski počitek. V zimskem času smo raziskovali in prebirali knjige o

vrtnarjenju, kdaj začeti sejati in presejati ter se veliko igrali z zemljo. Iz knjig smo izvedeli, da je Valentin (14. 2.) zelo pomemben svetnik naših prednikov in narave, saj prinaša ključ do korenin. To pomeni, da se začne narava spet prebujati in je pravi čas za prvo sejanje v lončke, ki ostanejo še nekaj časa na toplem.

Igra z zemljo

Sejanje semen

Pri zbiranju semen, smo za pomoč poprosili starše, ki so se z zanimanjem odzvali. Zbrali smo veliko semen, ki smo jih potem pripravili tudi za izmenjavo. To pomeni, da so si starši lahko vzeli semena, ki jih potrebujejo. Z izmenjavo smo tudi starše spodbudili k sejanju. V vrtcu smo pripravili prostor za sejanje peteršilja in paprike. Otroci so sami posejali semena in jih ob pomoči tudi redno zalivali. Ko je bil čas in sadike dovolj velike, smo papriko in peteršilj posadili na gredo. Vsak dan smo skrbno zalivali in opazovali rast sadik.

Presaditev sadik paprike na prosto

Presaditev sadik peteršilja na permakulturno gredo

Peteršilj je sedaj že dovolj velik za uporabo. Paprika pa še raste in še čakamo na njene prve plodove.

Odpravljamo se nabirat peteršilj

ZAKLJUČEK

Otroci so se tekom projekta seznanili z osnovami vrtnarjenja. Vedo, da je potrebno pred začetkom urediti gredice, izbrati primerni čas za sejanje in presajanje in potem tudi negovati sadike, če želimo dobiti pridelek za uporabo. Spoznali smo, da je za vzgojo rastlin zelo pomemben čas, prostor in voda. Naš projekt smo zaključili z nabiranjem peteršilja, ki smo ga umili in narezali. Otroci so ga poskusili najprej samesa, potem pa še v juh. Bili so mnenja, da je peteršilj boljši v juhi. Na naš pridelek paprike pa še čakamo. Verjamemo, da jo bomo lahko uporabili v kakšni poletni solati ali kot prigrizek.

Literatura

1. Katalinič, D., Tratnjek, I., Anželj, B., (2007), Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
2. Katalinič, D., (1992). Od semena do rastlin, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
3. Kurent, N., (1998). Praznično leto slovencev I., Ljubljana: Družina.
4. Dietel, G., Ross, T., (2002). Vrtnarjenje v vseh letnih časih. Tržič: Učila.
5. van Sann, A., (2011). Moja velika knjiga o vrtnarjenju. Tržič: Učila.
6. Tommes, S., (2001). Moja prva knjiga o vrtnarjenju. Tržič: Učila.
7. Likar, M. (2009). Otroci in vrt. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
8. Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

ČAROBNOST GLINE

Povzetek

V današnjem času ljudje vedno bolj pozabljajo na tisti prvinski in edinstven stik z naravo, ki so ga poznali naši predniki. Vidgar (1998) omenja, da je med mnogimi čudesi v naravi tudi glina, mehka in voljna snov, ki je sestavljena iz posebne zemlje in vode. Sposobnost človeškega uma je omogočil, da je človek sčasoma spoznal čudovite lastnosti gline.

V sklopu našega raziskovanja so otroci spoznavali material – glino, ki jo dobimo izključno iz narave. Naše raziskovanje je temeljilo na spoznavanju in biti v stiku s štirimi naravnimi elementi narave: zrak, ogenj, voda in zemlja. Otroci so bili deležni aktivnega načrtovanja in sodelovanja pri dejavnostih in pridobivanja izkušenj, kako pomembno je, da so do naravnih danosti odgovorni in da jo raziskujejo z vsemi čutili.

Ključne besede: glina, odtiskovanje z naravnim materialom, topnost gline, ožiganje gline, spoznavanje različnih materialov

Abstract

Nowadays, people increasingly tend to forget those primal and unique contact with nature, which are known by our ancestors. Vidgar (1998) notes that among the many wonders in nature also clay, a soft and pliable material, which is composed of specific soil and water. The ability of the human mind is possible that the man eventually realized the wonderful properties of clay.

In the context of our research, children learn about material - clay, obtained solely from nature. Our research is based on knowledge and to be in contact with the four natural elements of nature: air, fire, water and earth. The children were given active planning and participation in the activities and experience how important it is that the natural resources and the responsibility to explore it with all your senses.

Keywords: clay, impressions of natural materials, the solubility of clays, clay scorching, getting to know different materials

UVOD

V enem izmed naših skupnih izletih v vrtcu smo se odpravili na potep v gozd. Otroci so pri svojem aktivnem raziskovanju spoznali, da se da zemljo spraviti v kepo in se jim je takšen način zdel zelo zanimiv. Po prihodu v vrtec sem otroke povprašala, ali poznajo še kakšno drugo naravno zmes, ki se jo da še bolje oblikovati kot zemljo. Otroci so razmišljali in podajali različne izjave, kot npr. plastelin, slano testo... Le en deček se je spomnil, da je pri njem doma ob potoku polno gline in da se velikokrat z njo igra.

Otroci so želeli o glini izvedeti še veliko več, zato smo naredili načrt, kaj vse nas o glini zanima in začelo se je naše raziskovanje. Otroci so bili v samo načrtovanje vključeni že od začetka in zato je bila motivacija ohranjena dlje časa. Odkrivali in spoznavali smo različne lastnosti gline, se z gline igrali in vanjo z naravnim materialom delali odtise. Želeli smo spoznati tudi ali glina potone ali plava na vodi, iz gline smo oblikovali vulkan in napravili poskus izbruha vulkana. Spoznali smo tudi različne materiale in jih med sabo primerjali. Da bi spoznali, zakaj je potrebno glino ožigati, smo v vrtcu izvedli tudi postopek ožiganja gline.

Pred začetkom raziskovanja me je usmerjala misel, da je znanje »najboljše kadar je participatorno, proaktivno, sodelovalno in posvečeno ustvarjanju pomenov namesto suhoparnemu ponavljanju teh pomenov« (Bruner 2000, str. 93), kadar torej nastaja v skupnem procesu konstrukcije učečih se subjektov.

METODE

Pri našem raziskovanju so nas vodile metode:

- raziskovanja,
- aktivnega načrtovanja,
- možganska nevihta,
- igre,
- pripovedovanja,
- postavljanja hipotez, mnenj, idej, zaključkov,
- sodelovalnega raziskovanja,
- opisovanje postopka,
- sodelovalnega učenja,
- poskušanja.

REZULTATI

Viharjenje možganov je temeljilo na razmišljanju otrok, kaj je to glina? Nastale so naslednje izjave:

- Jaz pa mislim, da je glina rahla in mehka zemlja.
- Glina je zemlja in je take rjave barve.
- Mislim, da je glina ena vrsta zemlje. Glino so zelo cenili v starih časih.
- Iz gline tudi lahko narediš polža, pa žirafa, pa slona.
- Glino dobimo iz zemlje in iz nje lahko naredimo žogo.
- Iz gline lahko naredimo kače, pa želve, krokodile.
- Iz gline lahko narediš šparovček.
- Glino najdemo pod zemljo.
- Glina je del narave... Glina je dobra za oblikovanje. Mislim, da je glina ene vrste zemlja in pesek.
- Glina je od spodaj pod zemljo. Iz nje lahko narediš kačo.
- Glina je v zemlji. Iz nje pa lahko naredimo kačo.
- Glina – ja iz nje lahko narediš kuščarja, je iz zemlje.
- Glina me spomni na gozd.
- Glina je zemlja.
- Iz gline se lahko naredi tudi okrogla žoga.
- Glina me spomni, da lahko kaj izdelam. Muco, pa orla, pa tigra.

Pri našem raziskovanju smo pri spoznavanju lastnosti gline ugotovili, da je glina zelo mehka, v njej so nastajali odtisi školjk, storžev, kamnov. Glina se na zraku suši in če ni zavita v folijo se posuši in se ne da več oblikovati. Ugotovili smo, da glina v vodi potone, in pri tem se začne tudi glina topiti. Tako smo spoznali tudi, da je glina v vodi topna in dobili smo naravno barvo, s katero smo se umetniško izražali.

Pri našem raziskovanju različnih materialov smo ugotovili, da je glina naravni material, ki ga še danes uporabljajo lončarji. Skupaj z otroki smo izvedli tudi postopek ožiganja gline in ugotovili, da so bili glineni izdelki po tem bolj trdni.

DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

Pri našem raziskovanju smo spoznali kar nekaj zanimivih lastnosti gline. Otrokom je bilo všeč ožiganje gline, pa čeprav se je malenkost kadilo. Morda bi lahko res naše glinene izdelke odnesli v peč, vendar sem na koncu projekta spoznala, kako se je otrokom vtisnil v spomin sam postopek ožiganja gline in kako nestrpno so brskali po koncu ožiganja, da bi našli svoje izdelke. Otroci so vsak na svoj način doživljali »čarobne lastnosti gline« in se tako čutno povezali z naravo.

Literatura

1. Vidgar, A. (1998). Glina. Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. Bruner, J. (2000). Kultura obrazovanja. Zagreb: Educa.
3. Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport.

GOZD NE POZNA MEJA

Povzetek

Vrtec Makole stoji na podeželju, obdan z prostranimi gozdovi, ki nam dajejo možnost raziskovanja, čutenja, vživljanja, gibanja in igre. Dejavnosti iz igralnice smo tako v celoti prenesli v gozd in si tam ustvarili novo gozdno igralnico brez meja, ob potoku Jelovščica. Vzgojiteljice smo lahko opazovale otrokov napredek na vseh področjih.

Ključne besede: gozd, raziskovanje, gibanje

Abstract

Makole Kindergarten is a kindergarten in the countryside, surrounded by extensive forests that give us the opportunity to explore and feel the nature, to get accustomed to surroundings, to perform outdoor activities and play. Activities in playrooms were completely moved into the forest, where we have created a new forest playroom with no borders along the Jelovščica stream. The teachers were able to see the progress in children in all fields.

Keywords: forest, exploring, activities, play

UVOD

V oktobru, ko narava začne spreminjati barve iz poletne zelene na živahne jesenske, smo se odpravili v gozd. Otroci so že komaj čakali, da se lahko igrajo v gozdu ob gozdni postelji. Ampak to ni bila igra. Bilo je kričanje, brezglavo tekanje in zamahovanje s palicami. Na podlagi teh opažanj smo se vzgojiteljice v skupini odločile, da bomo načrtno 1-2x tedensko prestavile dejavnosti iz igralnice v gozd, ter s tem otroke spodbujale k igri, raziskovanju, medsebojnemu povezovanju in učenju.

METODE

Pri izvajanju smo uporabljali različne metode:

- igre,
- pogovora,
- pripovedovanja,
- poimenovanja,
- čutenja,
- štetja,

- opisovanja,
- branja,
- možganske nevihte,
- sodelovalnega učenja,
- razlage,
- opazovanja,
- razvrščanja,
- urejanja,
- postavljanja hipotez,
- načrtovanja,
- raziskovanja,
- okušanja,
- praktičnega dela.

DISKUSIJA

Druženje z gozdom se je začelo ob gozdni postelji, s palčkom in knjigo Veliki nemarni škornji. Istoimenski projekt smo v oddelku želele izvajati v povezavi z drugimi temami in projekti, ki imajo namen ozavestiti otroke, da se odgovorno vedejo do narave. Tako smo začeli z prvim raziskovanjem.

Ugotavljali smo, kaj vse najdemo v gozdu in tako smo poimenovali drevesa, se seznanjali z užitnimi in neužitnimi gobami, jih poimenovali, primerjali in potovali kot detektivi po sledih nemarnih škornjev, ter za njimi pobirali smeti. Očistili smo naš košček gozda ter zgradili domove za palčke.

Medse v gozd smo povabili znanega gozdarja in geomanta Jaka Šubica in Tannjo Yrska in z njima preživeli čudovito dopoldne. V gozdu smo se igrali z naravnimi materiali, se obmetavali z listjem, se skrivali, spuščali po gozdnem toboganu, iskali škrate in plesali vilinski ples. Ko nas je zabelo, smo se pogreli ob ognju, ki smo ga naredili z drgnjenjem dlani.

V gozdu smo se igrali gledališče in si sami naredili rekvizite za igranje. Na našem stalnem prostoru so si otroci iz vej zgradili hišico, palce pa uporabljali za košenje trave in lovljenje rib v potoku.

Za živali, ki smo jih našli pri naših raziskovanjih, smo naredili živalski vrt. V njej so prebivali črvi, polži s hišico, lazarji, mravlje, hrošči, pajki, strigalice, kočiči. Opazovali smo jih z lupami in skozi digitalno mikroskopsko kamero, ter prirejali dirke med polži.

Skozi dneve druženja v gozdu, je nastajal tudi gozdni poligon. Tako imamo enega stalnega in enega, ki ga otroci ves čas spreminjajo. Fantje so očistili potoček, ki priteka v potok Jelovščica. Iz njega so pobrali liste, opeko in čez zgradili most.

Izdelali smo "varuhe dreves" duhce iz blaga, jih opremili s sporočilom za obiskovalce gozda, ter jih obesili vsakega na svoje drevo, grm, stor... Pogledali smo kako izgleda gozd skozi ogledalo, ga fotografirali ter izmerili dolžine debel, listov, višine grmov in obsege dreves z nestandardnimi merami - koraki, palčke, listki, otroške roke. V gozdu je nastalo veliko pravljič, ki smo si jih izmislili ob "pripovedovalnih" kamnih.

Gozdni material smo razvrščali, polagali in s tem ustvarili gozdno preprogo po kateri se sprehodimo na vhodu v gozd. Otroci so ugotovili, da si za igro lahko vse izdelajo sami, tu in tam so potrebovali pomoč odraslega, kakšno zavezano vrv in že so nastale zanimive igre, kot je gozdni "bowling", glasbila. V toplih mesecih smo se preizkusili v izdelovanju ladjic iz lubja, ter jih spuščali po potoku. Nekaj jih je potonilo. Preizkusili smo se še v "pajkovskih" spretnostih ter si z vrvjo spletli mrežo med drevesi.

Palčki pa so nas povabili tudi na iskanje zaklada, ki se skriva nekje v gozdu. S pomočjo zemljevida, markacij, kamenčkov in opravljenih nalog na vsaki postaji smo zaklad našli: Knjiga Popotovanje od starega gradu Štatenberg do dvorca Štatenberg (knjiga legend, ki smo jo zapisali in narisali tekom leta).

ZAKLJUČEK

Skozi druženje v gozdu smo krepili znanja z vseh področij kurikulumuma in resnično prenesli koticke iz igralnice na prostoto. Otroci so s tem postali bolj povezani med seboj, sodelovali so pri raziskovanjih, reševali probleme in uganke na njihovi poti ter postali tudi gibalno bolj spretni in odporni. Znanje, ki jim ga je gozd ponudil so vsrkali in zajemali z veliko žlico, saj so imeli možnost vse to tudi preizkusiti. V veliko pomoč nam je bila razna literatura o živalih v gozdu, predvsem pa kamera s katero smo lahko pogledali, kar s prostim očesom sicer ne vidimo.

In ob zaključku projekta, gozdu znamo tudi prisluhniti ...

Literatura

1. Cornell, J. (1994). Približajmo naravo otrokom. Celje: Mohorjeva družba.
2. Cornell, J. (1998). Veselimo se z naravo. Celje: Mohorjeva družba.
3. Danks, F., Schofield,...(2007). Igrišča narave. Radovljica: Didakta.
4. Inštitut za gozdno pedagogiko, vrtec Anton Medved Kamnik (2014).Otroci potrebujemo gozd.
5. Šega, Crnič,S.(2014). Drevesni duhec. Ljubljana: Alba 2000.
6. Šubic, J.(2007). Škratove pripovedi. Samozaložba: Vaše.

POJDIMO V NARAVO IN JEJMO ZDRAVO HRANO

Povzetek

V tem šolskem letu se je naš vrtec vključil v projekt »Z GIBANJEM IN OPAZOVANJEM RAZISKUJEMO SVET«. Preko tega projekta smo želeli otrokom približati naravo in jih spodbujati, da jo opazujejo ter da se v njej čim več gibajo. Področje narave smo povezovali tako z opazovanjem in raziskovanjem gozda kot tudi gibanjem v njem. Skrbeli smo za naš vrt in opazovali rast, ob koncu pa pobirali pridelke ter iz njih pripravili zdrave prigrizke. Da so drevesa pomemben del v našem življenju, pa smo sklenili z dogodkom, ko smo skupaj z županom g. Marjanom Šarcem posadili jablano na vrtčevskem igrišču.

Ključne besede: gozd, vrt, jablana, gibanje, zdrava hrana

Abstract

In this school year our kindergarten participated in the project "EXPLORING THE WORLD WITH MOVEMENT AND OBSERVATION". Through this project we tried to get nature closer to children and encouraged them to observe it and to exercise in nature as much as possible. We were connecting the field of nature not only with observation but also with exploring the forest and exercising in it. We were taking care of our garden, observing it and by the end harvesting it. We used our harvests to make healthy snacks of our own.

We confirmed that trees play important role in our life by planting an apple tree on our kindergarten playfield with our mayor Marjan Šarec.

Key words: forest, garden, apple tree, movement, healthy food

UVOD

V otrokovem razvoju ima narava velik vpliv. Poleg doživljanja veselja ob gibanju v naravi in o soočenju s tem, kaj vse nam narava nudi, otrok občuti povezanost z naravo. V otroku se tako porodi tudi skrb za naravo. Z otroki radi zahajamo v gozd, kjer opazujemo živali, rastline, drevesa, korenine, krošnje, vse kar zajema gozd v svoji prostranosti. Drevesa so postala naši prijatelji, otroci jih velikokrat objamejo in pobožajo njihova debla. Otroci se skrivajo za debli dreves in opazujejo ptice v krošnjah. Ko se vračamo iz gozda, smo vedno dobro razpoloženi. Otroci na aktivnem sprehodu vedno postanejo radovedni in začutijo željo po raziskovanju. Radi imajo tudi tišino, da prisluhnemo petju ptic in žuborenju potočka ob gozdni jasi. Radi se skrivajo tudi za debli dreves, ki rastejo na našem igrišču. Drevesa nam omogočajo senco, ko urejamo naš vrt. Drevo nudi senco tudi rastlinam na vrtu.

CILJI

- Otroci spoznavajo pomen dreves za ljudi in naravo.
- Otroci opazujejo drevo v vseh letnih časih.

- Otroci raziskujejo življenje v gozdu.
- Otroci uživajo na vrtu pridelano hrano.

METODE

- Pogovor,
- igra,
- opazovanje,
- raziskovanje,
- primerjanje,
- lastna aktivnost.

REZULTATI

Z otroki smo aktivno opazovali drevesa v vseh letnih časih. Spoznali smo, da drevo spreminja svojo podobo. Jeseni smo se igrali z obarvanimi listi dreves, poslušali smo njihovo šelestenje v vetru. Liste smo prinesli na naš vrt in jih uporabili kot gnojilo. V zimskem času smo opazovali listnata drevesa in ugotovili, da drevo pozimi počiva, iglasta drevesa pa nudijo zavetje in dom pticam. Spomladi smo opazovali brstenje drevja. Ogledali smo si čebelnjak. Čebelar nam je povedal, kako pomembno vlogo imajo drevesa in gozd za

življenje čebel. Pokazal nam je pripomočke, ki jih potrebuje, ko opravlja svoje delo pri čebelah. Posladkali smo se z medom. Predstavil nam je izdelke kot so cvetni prah, matični mleček, propolis. Opazovali smo čebele, kako v svoje koške na nožicah nabirajo cvetni prah. Med je naše zdravilo, ki ga v vrtcu večkrat zaužijemo in tako preprečimo marsikatero bolezen ali prehlad.

Za naše zdravje v vrtcu skrbimo tudi z vsakodnevnim uživanjem sadja. Jablane bogatijo že marsikatero vrtčevsko igrišče. Otroci opazujejo jablane, kako iz cveta nastane plod – jabolko. Iz jabolka smo naredili jabolčni čips. Jabolka so otroci narezali na rezine in jih nato naložili na pekač ter ga odnesli v pečico. Jabolka so vsak dan na naših krožnikih, zato smo jim posvetili tudi pesem.

POZDRAVLJENO JABOLKO

*Jabolko rdeče hej,
kje si zraslo, mi povej.
V vrtcu na zeleni travi,
ki Anton Medved se mu pravi.
Otroci tam svoj vrt imajo
in dobro zanj skrbeti znajo.
Da bolj zdravo se živi,
čebelica za med poskrbi.
Ko delo je opravljeno,
za mizo vsi se zberemo
in zdravo se najemo.*

Seveda pa bogatijo naše življenje v vrtcu tudi pridelki, ki jih poberejo na našem vrtu. Pripravili smo si bučno juho, iz bučkinih semen pa smo pripravili namaz. Zmleli smo semena in dodali bučno olje. Otroci so namaz namazali na polnozrnat kruh. Odžejali smo se s čajem iz zelišč mete in melise, ki raste na našem vrtu. Pripravili smo degustacijo krompirja, ki je zrastle na našem vrtu. Okušali smo kuhan krompir, pečen krompir in krompirjev pire.

Naše aktivnosti smo predstavili na sejmu Altermed v Celju.

ZAKLJUČEK

Otroci so naravo doživeli v vsej svoji raznolikosti. Spoznali so, da se narava skozi leto spreminja in da je stik z naravo del našega življenja. Prišli so do spoznanja, da smo z naravo močno povezani, da je naše življenje odvisno od narave, zato je potrebno, da z njo ravnamo spoštljivo ter jo ohranjamo čisto. Le tako bodo lahko v njej bivale živali, rastline in ljudje. Naša polja pa bodo obrodila plodove, ki bodo bogatili naše zdravje. Spoznali smo, da je narava naša prijateljica, zato smo dolžni skrbeti zanjo in pomagati drug drugemu.

Literatura

1. Katalinič Dane (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
2. Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
3. Marjanovič Umek Ljubica (ur.) (2010): Priročnik h kurikulu. Maribor: Založba Obzorja.

Stojnica na sejmu Altermed

MALI RAZISKOVALEC MODREGA PLANETA

Povzetek

Naravoslovna pismenost ni pomembna le zaradi sposobnosti razumevanja in odločanja o problemih sodobne družbe ter problemov okolja, temveč tudi zato, ker je naravoslovje del naše kulture. Neposreden stik z okoljem omogoča zavedanje vrednosti in ranljivosti okolja, razvija občutek za lepo in vredno okolje, spoštovanje in občudovanje ter željo po ohranjanju. Okoljska vzgoja pomeni predvsem celoten način življenja in utrip vrta. Dejavnosti, ki se izvajajo v okolju, za okolje, postavljajo temelje za kasnejše naravoslovje v šoli, v življenju, so predstavljale izvodilo za okoljsko opismenjevanje preko obogatitvene dejavnosti skozi šolsko leto. Otroci so bili usmerjeni, vodeni, motivirani, spodbujani, vključeni v pripovedovanja, raziskovanja, izmenjave informacij... in razlage primerno njihovi starosti, zmožnostim razumevanja s tem pa tudi aktivno povezani glede na lasten interes.

Ključne besede: obogatitvena dejavnost, zgodnje naravoslovje, otroci, vrtec

Abstract

Scientific literacy is significant for understanding and decision making of modern society and environmental issues, and also for acknowledging the fact that the science is a part of our culture. The concern for our environment raises awareness, vulnerability, respectful relationship for clean environment and admirable nature conservation. Environmental education represents the way of life in our kindergarten. All the present activities which are carried out in our unit by the help of enrichment supplementary activities during the school year are laying the foundations for all the scientific activities and education which will be carried out later in children's lives. Children were guided, motivated and encouraged by their mentors. Furthermore they were participating in storytelling, doing some researches, exchanging some information and explaining some facts appropriate for their age, abilities and interests.

Key words: enrichment activity, early science, children, kindergarten

UVOD

Bivanje v naravi, doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave in s tem razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave so le nekateri cilji, naloge, ki si jih zadajamo že v predšolskem obdobju. Že v samem načrtu obogatitvene dejavnosti je bil zadan osebni cilj: otroka preko strategij mišljenja, raziskovanja, eksperimentiranja popeljati do tega, da začuti utrip narave, dejavnosti v povezavi s tem, okolje z vsemi čutili, da izraža svoja razpoloženja, občutke ter interese, kar smo tekom tedenskih dejavnosti tudi poskušali realizirati. Narava kot so že zapisali mnogi je dobra učilnica, ki nam s svojo raznolikostjo ponuja ogromno, le vključiti se je potrebno, se prepustiti določenemu sozvočju z naravo, sprejeti spodbude ter se osredotočiti tudi na cilje, procese. Pridobivanje znanja, spoznanj, izkušenj tako pozitivnih kot negativnih, iskati odgovore na vprašanja, se poglobljati, načrtovati... pa je le delček vsega kar se lahko otrokom ponudi in na tem tudi gradi.

Izdelek nastal skozi igro iz prebarvanih kamnov po končani dejavnosti o snoveh, predmetih.. ter prostoročno naslikane drobne živali na dano temo (pridobitev s strani mamice otroka vključenega v dejavnost)

METODE

Skozi šolsko leto, skozi načrtovane in spontane dejavnosti so bile prisotne številne metode, ki so se medsebojno povezovala, dopolnjevala, nagrajevala ter iz katerih smo tudi izhajali in sicer nekaj najvidnejših, najpomembnejših:

- Metoda pogovora (skozi pogovor do idej, zaključkov...).
- Metoda raziskovanja (od raziskovanja do rešitev...).
- Metoda opazovanja (si narediti prestave, slike...).
- Metoda opisovanja (možnost izražanja svojih videnj...).
- Metoda razlage (razložiti neznano, pozabljeno...).
- Metoda sklepanja in predvidevanja (ali se odločim pravilno, ali bo uspelo tako...).
- Metoda praktičnega dela, preizkušanja (izvesti načrtovano tudi v praksi, preizkusiti...).
- Metoda lasne aktivnosti (poskusi, naredi sam...).
- Metoda fotografiranja (shraniti v arhiv, si ogledati...).

Da smo lahko realizirali zadane cilje so bile prisotne različne metode in oblike dela ne le našete saj smo le tako lahko upoštevali vsakega posameznika, dejavnosti, med področne povezave z načeli, kurikulum in še druge spontane elemente.

DEJAVNOSTI

Tekom šolskega leta smo se dotaknili kar nekaj pomembnih tem kot so:

- spoznavanje lastnosti snovi, predmetov, igra in ustvarjanje z njimi;
- ureditev gredic v vrtcu (puljenje trave, okopavanje...), zasaditev rož (pogovor o določenih rožah, zalivanje...);
- spoznavanje semen zelenjave, rož, sejanje le teh v »modele iz stiropora«, opazovanje sprememb, »pikiranje ter kasneje zasaditev...;
- ureditev vrta, skrb za njega, opazovanje sprememb v rasti zasajenih sadik, oblikovanje označb...;
- skrb za zelišča, njihovo spoznavanje, okušanje, sušenje, označitve ter možnost uporabe le teh v domači kuhinji...;
- spoznavanje naključno videnih, najdenih drobnih živali npr: polži, gosenice, deževniki, njihovo opazovanje... vlivanje gipsa v odtise na temo o drobnih živalih...;
- vrtec v barvah (sprehod po spreminjajočem jesenskem vrtcu, ogled, pogovor o barvah, značilnostih, pobiranje jesenskih listkov, plodov, risanje dreves...) in v različnih letnih časih;
- vreme (pogovor o vremenskih pojavih, izdelava plakata, prikaz oz. izvajanje zvokov iz cevi ter poslušanje »zvokov vetra«);
- izdelava »čutnega kroga« iz naravnih materialov... in še mnoge druge dejavnosti.

Spoznavanje, sejanje semen v različne modele

Pripravljene označitve

Sadike pripravljene na zasaditev

Urejanje vrta

Skrb za zasajeno

Drobne živali v naravi

Vlivanje gipsa v odtise modelov živali

Primerjanje, opazovanje drobnih živali

Čutni krog

Poizkus z gustinom

»Ujeli smo veter« in mu prisluhnili

Poizkus z baloni

Mali zeliščarji ter označitve

DISKUSIJA

Obogatitvena dejavnost naravoslovje je bila otrokom v začetku šolskega leta predstavljena pod imenom »Mali raziskovalec modrega planeta« in s tem tudi nudena možnost proste izbire vključitve. V samo dejavnost je bila vključila heterogena skupina otrok od 4 do 6 let starosti iz vseh skupin enote. Vsekakor je bila pomembna njihova lastna volja, želja do sodelovanja in želja, da se izrazijo na svojem močnem področju. Pomemben je bil pogovor, pripovedovanje, prikazovanje, eksperimentiranje in s tem posredovano novo znanje, možnost osvajanje novih pojmov, individualnega in skupinskega vključevanja. Aktivno so jih pritegnile vse pripravljene dejavnosti, eksperimenti, naključno izbrane dejavnosti, kar se je pozitivno odražalo preko njih samih, sodelovanja, njihovih vprašanj in podvprašanj. Otroci so ugotavljali rešitve, se utrjevali ter se tako približali pravi »znanosti« - bili so pravi mali znanstveniki, izumitelji, ki so v tej vlogi zelo uživali. Na svoje domneve so iskali rešitve, se učili na napakah ter bili deležni aktivnega vključevanja vseh. Otroci so tako spoznali da je narava pomemben del našega življenja, si prizadevali z njo živeti, jo čuvati in vlagati sebe v to okolje. Samo delo na prostem, delo z rožami, na vrtu, se poizkušati kot »vrtnarji«, »zeliščarji«, »okoljevarstveniki«... jim je bilo v veselje in ponos, ki so ga z velikim navdušenjem deliti tudi z otroki, ki niso bili vključeni v obogatitveno dejavnost ter tako širili svoje interese naprej. Veliko interesa

so pokazali pri izvajanju različnih poizkusov, ki so jih zelo pritegnili, zato smo jih vključili še pogosteje kot je bilo v začetku mišljeno, jih ponavljali, delili z drugimi, se pogovarjali o vidnem, podajali naša mišljenja, ugotovitve... Narava nam je veliko ponujala skozi celo šolsko leto, otroci so bili opazovalci, spoznavalci, v proces so bili vključeni aktivno, z različnimi tehnikami učenja in z veliko srčne predanosti.

ZAKLJUČEK

Predšolsko obdobje je za otroke pomembno za pridobivanje izkušenj na vseh področjih, odrasli kot vzgled pa jim morajo nuditi izzive, pomoč pri doseganju teh ciljev. Odgovornost odraslih, okoljska vzgoja in ozaveščanje so pomembni dejavniki, ki bodo »mladi rod« popeljali k ohranjanju narave le z dobrimi temelji, pozitivnimi izkušnjami. Zadani cilji v letošnjem letu so bili realizirani pa vendar se bodo še naprej trudili, da bodo aktivni, polni načrtov in želje po novostih.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Založba AWTS.
3. Otrok v vrtcu, priručnik h kurikulumu za vrtce. (2001). Založba obzorja.

TRAVNIŠKE ZDRAVILNE RASTLINE

Povzetek

Vrtec Makole stoji na podeželju, obdan z prostranimi gozdovi in travniki, skozi katere vije svojo pot reka Dravinja. Na igrišču vrtca otroci in vzgojiteljice skrbimo za zeliščne grede, ki rastejo ob čutni poti in permakulturne grede, iz katerih pridno pobiramo pridelek. V letošnjem letu pa smo se odločili še za gredo travniških zdravilnih rastlin, ki nam bo pripomogla k boljšemu poznavanju teh rastlin na širnih travnikih v naši okolici.

Ključne besede: travniške zdravilne rastline, uporaba, zdravje

Abstract

Kindergarten in Makole is situated in the countryside, surrounded by extensive forests and meadows, where river Dravinja winds its way. Children and teachers are taking care of herbal beds that grow along sensual path and permacultural beds, where we pick the harvest regularly. This year we decided to make another bed of meadow medicinal plants, which will help us in knowing the plants that grow on extensive meadow in our surrounding better.

Keywords: meadow medicinal plants, use, health

UVOD

Tudi v tem šolskem letu smo si zadali kot prednostno nalogo oddelka, da bomo spoznali naravo v našem ožjem okolju. S pomočjo zvezka Ščepec travniških zdravilnih rastlin bližnjega okolja, smo se podali na raziskovanje travnika ter spoznali uporabnost in zdravilnost rastlin, ki tam rastejo.

METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode:

- igre,
- pogovora,
- pripovedovanja,
- poimenovanja,
- opisovanja,
- branja,
- možganske nevihte,
- sodelovalnega učenja,
- razlage,
- opazovanja,
- razvrščanja,
- urejanja,
- postavljanja hipotez,
- načrtovanja,
- raziskovanja,
- okušanja,
- praktičnega dela.

DISKUSIJA

V mesecu septembru smo po načrtu zvezka Ščepec travniških zdravilnih rastlin izdelali gredo.

Sledilo je iskanje teh rastlin v oktobru in risanje ob opazovanju. Pri nekaterih so nam pri iskanju priskočili na pomoč tudi starši. V dolgih zimskih mesecih smo jih s pomočjo ankete povprašali o poznavanju teh rastlin in njihovi uporabi. Večina staršev pozna regrat. Uporabljajo ga za solate in za regratov sirup.

V pomladnih mesecih smo po načrtu nabirali rastline, ugotavljali za kaj vse jih lahko uporabimo, jih občutili in ob opazovanju pobarvali v zvezku.

Preden pa smo poiskali te rastline, smo o njih prebrali v knjigah in se pozanimali v strokovni literaturi.

Iz trobentic in jagodnjaka smo si naredili poparek. Iz marjetic smo si skuhalo čaj ter njihove cvetove posušili.

Regrat vsi zelo dobro poznamo. Večkrat smo ga nabrali, ter naredili solato iz listov, iz cvetov pa sirup.

Sedaj, ko je travnik poln regratovih lučk, delamo dihalne vaje, s tem ko jih pihamo. Ugotovili smo, da lahko z njim tudi rišemo.

Najraje pa imamo trpotec, saj nam večkrat pride prav, ko na naših raziskovanjih staknemo rane in odrgnine. Iz ozkolistnega trpotca smo pripravili sirup. V kozarec smo izmehčano polagali plast trpotca in plast rjavega sladkorja.

Nabrali smo rman, ga posušili in podarili staršem za čaj. Na naših sprehodih smo opazovali podobnosti in razlike med škrlatnordečo mrtvo koprivo in pekočo koprivo. Pri ivanjščici smo bili presenečeni, ko smo opazovali krave na paši, saj le teh ivanjščic od vseh rastlin na travniku ne popasejo. Še zdaj se sprašujemo zakaj, a žal ne razumemo "kravjega" jezika.

Poleg vseh naštetih zdravilnih travniških rastlinah v dnevniku, pa poznamo še druge, ki jih imamo v svojem herbariju: črna detelja, preslica, pekoča kopriva, gabez, vijolica, pljučnik, lapuh in repuh. Listi lapuha so zelo uporabni, saj jih lahko, zaradi njihove velikosti, uporabljamo tudi kot klobuke za zaščito pred soncem.

ZAKLJUČEK

Skozi projekt so otroci spoznali travniške zdravilne rastline iz seznama opazovalnega dnevnika in tudi tiste, ki niso uvrščene na ta seznam in rastejo v našem okolju. Spoznali smo, kako nam pomagajo k boljšemu zdravju in kako jih lahko pripravimo, za kaj jih uporabljamo. Otroci ločijo travniške zdravilne rastline od drugih na travniku in jih poimenujejo. S svojim znanjem, ki so ga pridobili skozi projekt pa so v veliko pomoč svojim staršem, ki šele zdaj spoznavajo, kako pomembno je poznati te rastline. Ugotavljamo, da tudi starši vse bolj posegajo po naravnih pripravkih kot po farmacevtskih.

Vodilo tete Pehte: »Za vsako bolezen ena rož'ca rase,« postaja vodilo tudi otrokom v vrtcu in tudi njihovim staršem doma.

Literatura

1. Katalinič, D. (2014). Ščepec travniških zdravilnih rastlin bližnjega okolja. Logatec: Unicommerce,d.o.o.
2. Kovač, P. (2009). Zelišča male čarovnice. Mladinska knjiga.

ZAČETNO NARAVOSLOVJE: RAZISKOVANJE PTIC – KO UČILNICO V NARAVI PRENESEMO V IGRALNICO

Povzetek

Članek opisuje sodelovanje dveh vrtčevskih skupin pri izvedbi projekta »RAZISKOVANJE PTIC V NAŠEM OKOLJU«, s katerim sva avtorici želeli otrokom v starosti 3–5 let približati najpogostejše ptice v njihovem okolju ter pokazati, kako na inovativen način prenesti »raziskovanje narave« v igralnico, običajne gibalne dejavnosti pa iz igralnice v »učilnico na prostem«, v naravo bližnjega gozdička.

Ključne besede: začetno naravoslovje, gibanje, narava, družba, ptice

Abstract

The authors show their work with pre-school children aged 3-5 during a few months long project on researching birds, with key elements on exercise activities and moving classroom activities outdoors and vice versa.

Keywords: initial science, nature, birds, society, exercise

UVOD

V Vrtcu Sonček pri OŠ Šmarjeta sta se skupini Medvedkov (3–4) in Muc (3–5) povezali v projektu »PTICE V NAŠEM OKOLJU«. Pri raziskovanju naju je gnala želja po izvedbi projekta, s katerim pokrijemo čimveč področij kurikula in hkrati vključimo obogatitvene dejavnosti po LDN. Ker imamo v Šmarjeških Toplicah park, ki je opremljen z vsemi podatki o pticah, ki živijo na našem območju, sva se povezali z DOPPS in se vključili v zimsko akcijo opazovanja ptic. V ta namen sva že v februarju izvedli pohod po parku z opazovanjem, označevanjem in štetjem vrst ptic. Otroke sva predhodno pripravljali na izlet z IKT-gradivom o vrstah pri nas živečih ptic. Spoznavali smo različne ptice v slikovni, avdio-vizualni obliki, učili smo se več pesmic o pticah, se spraševali, s čim se hranijo in kako jim lahko v zimskem času pomagamo. Iz odpadnih materialov smo izdelali opremo, ki jo za uspešno opazovanje nujno potrebujemo: daljnogled. Da nam mraz ne bi rezal v kosti, smo si čas med sprehodom krajšali z gibalnimi dejavnostmi, ki so vključevale variacije na temo družabne igre – ptički v gnezdo. Namesto obroča, v katerega se skrijejo ptički, gnezdo predstavljata dva otroka, ki s sklenjenimi rokami le tega ponazarjata. Otroka vabita ptičke v gnezdo. Ptički brez gnezda na znak vzgojiteljice bežijo pred krakuljem. Pred vstopom v gnezdo mora vsak ptiček letati okrog gnezda, medtem ko otroka, ki gnezdo

predstavljata, na glas štejeta. Ob petem krogu sme ptiček v gnezdo, toda le, dokler so roke dvignjene. Ko se enkrat spustijo, se vhod v gnezdo in iz njega zapre. Ptička, ki je ostal brez gnezda, so otroci klicali, naj se jim pridruži, torej to ni bila igra na izpadanje.

Otroci so zaradi vključevanja štetja še bolj uživali pri dejavnosti, saj so se med seboj popravljali in dopolnjevali, s čimer so izkazali tudi matematične kompetence.

V nadaljevanju je predstavljeno, kako sva preko različnih dejavnosti v obeh skupinah uspeli povezati vsa področja kurikula ter izpostavili eno samo, na primer gibanje, ki je bilo v letošnjem letu eno glavnih ciljev našega LDN.

METODE DELA

skupinska, individualna, skupna.

1. RAZISKOVANJE PTIC PRI MEDVEDKIH

Samo raziskovanje smo začeli s prepoznavanjem in opisovanjem ptic ob slikovnem materialu. Za lažjo predstavo smo izdelali ploske lutke z realno sliko posameznih vrst ptic, ki jih najpogosteje opazimo v naši okolici. Zaradi starosti smo se omejili na 5 vrst: vrabec, sinica (in plavček), kos, detel in sraka. Te ptice smo raziskovali na različnih področjih:

NARAVA:

Ob sprehodih smo se pogovarjali o pticah, prepoznavali različne načine oglašanja in jih ločevali na selivke in stalnice. V obstoječih krmilnicah smo krmili ptice s primerno hrano.

MATEMATIKA:

Sestavili smo ptičjo hišico (celota iz delov, razvrščanje po listu), opisovali položaj ptic, spoznavali smo prostorske pojme (na/pod/za/pred...), oddvzemanje/dodajanje ter pojem »koliko« (koliko ptičkov je zdaj v hišici) ter ustvarili zaporedje dogodkov ob opisovanju slik.

JEZIK:

Prebiralimo zgodbe o pticah (Maša v parku), pesmi o pticah (Vrabček čaka mamico, Sinička in Pleši, pleši črni kos), uganke o pticah, ki si jih je izmislila vzgojiteljica ter govorne igrice.

DRUŽBA:

Sodelovali smo z okoljem pri oskrbi z materialom/živo ptico za plastično ponazoritev vrste. Dotaknili smo se tudi nege in skrbi za živali ter spodbujali odgovoren odnos do živih bitij.

UMETNOST:

Poslušali smo glasbeno pravljico Živali pri babici Zimi, prepevali pesmi, risali z ogljem in izdelali semenke.

GIBANJE:

Izvajali smo hojo po naravnem terenu in ob tem spoznavali bližnjo okolico. Vključili smo tudi poligon za razvijanje ravnotežja.

Pri slednji dejavnosti smo vse, kar smo izvedeli o pticah, uspešno povezali s področjem gibanja, ki je predstavljalo naslednjo etapo raziskovanja.

V samem uvodu v dejavnost sem otroke motivirala s čarobno vrečo, v kateri se je skrivala različna hrana za ptice: pšenica, koruza, proso, koščki jabolka, oreh, arašidi. Otroci so med tipanjem ugotavljali, kaj je v vreči in to tudi opisali. Po vsakem zaključenem krogu smo določeno hrano predstavili in jo pravilno razvrstili določeni ptici, ki se z njo prehranjuje. Po uvodnem delu smo se odpravili v telovadnico, kjer sem jim predhodno pripravila poligon »ptiček išče hrano«. Gibanje na poligonu sem povezala z zgodbo o lačnem ptičku. Skozi zgodbo sem jih popeljala z lutko.

Lačna ptička sedi na veji in se guga (gibalna dejavnost nihanja na vrvi). Odide si iskat hrano (prestopanje po ribstolu, vijuganje med ovirami), se ustavi ob plotu (hoja po klopi). Na tleh opazi hrano (prestopanje obročev), pobira zrna (fina motorika, prestopanje). Po naslednjem plotu se vrne po prijatelje.

2. RAZISKOVANJE PTIC PRI MUCAH

Ker smo Muce starejše, sva se poleg raziskovanja ptic vzgojiteljici trudili povezovati temo z ostalimi dejavnostmi znotraj kurikula ter v sam tematski sklop vključiti čim več obogatitvenih dejavnosti, skladno z vrtčevskim LDN. Tako smo »teden kulture«, katerega letošnja rdeča nit je bil pojem tradicije, uspešno povezali s pticami na vseh področjih.

UMETNOST:

Na dan, namenjen spoznavanju plesa v »tednu kulture«, smo na melodijo pesmi »Pleši, pleši, črni kos« sestavili preprosto plesno koreografijo v parih, ki vsebuje tudi elemente polke.

Ob dnevu, posvečenem igram, sva otroke seznanili z igro, ki smo jo kot otroci poznali vsi: ristanc. V želji, da bi jo prilagodili starosti otrok in seveda pticam, so številke zamenjale slike ptic (kos, taščica, sinica, golob, gos, štorcklja, sokol selec, labod, planinski orel), ki so imele na spodnji strani ustrezno število barvnih krogcev. Otroci ob tej igri uživajo še danes. Prav tako navdušeni so nad družabno igro (ptičji) spomin. Idejo s slikovnim materialom za slednjega je ponudila »zakladnica ustvarjalnih idej na temo ptic« – DOPPS.

Poleg tega smo izdelali trganke na temo ptic, glinene ptičke – piščalke, ki smo jih v peči tudi zapekli in pobarvali. Izdelke smo podarili mamicam ob materinskem dnevu; risali ptice po opazovanju, s pomočjo obrisa dlani, izdelali ptičje hišice iz odpadnega materiala.

MATEMATIKA:

Risali smo ptice z geometrijskimi oblikami, sestavili celoto iz delov (in jih razporejali na listu); povezali pike/dokončali sliko (polovica slike je narisana, ostalo se doriše s preslikavo), razvrščali ptice (vodne/gozdne/mestne; selivke/stalnice ...).

JEZIK:

Tudi pri Mucah smo se učili vseh zgoraj naštetih pesmic pri skupini Medvedkov, smo pa nekaj več časa namenili pravljicam o pticah. Te smo prebiralimo bodisi v jutranjem krogu pred osrednjo dejavnostjo ali pred počitkom, srečali pa smo se z naslednjimi: Divji labodi, Grdi raček, Zlata ptica in Cesarjev slavec.

DRUŽBA:

Sodelovali smo z okoljem pri oskrbi z materialom, sodelovali s starši pri naboru materiala in postavitvi učne poti. Dotaknili smo se tudi nege in skrbi za žival ter spodbujali odgovoren odnos do živih bitij.

NARAVA:

Izvajali smo sprehode v bližnji okolici, prepoznavali različna oglašanja (IKT), opazovali ptice, izpolnjevali zbirnik s slikami o rednem opazovanju ptic in hranjenju ptic.

IKT:

Ogledali smo si več delov risanke Divja brata Kraft, preko katerih smo spoznavali zanimiva in nazorna dejstva o pticah.

GIBANJE:

Izvajali smo družabne igre: ptički v gnezdo (z vključevanjem glasbenega instrumenta in s porazdelitvijo vlog otrokom), ptičji ristanc in gnilo jajce.

Ob pesmi Pleši pleši, črni kos smo zaplesali z elementi ljudskega plesa.

DISKUSIJA

Diskusija je bila izvedena v vseh etapah projekta vsakodnevno – v jutranjem krogu pred začetkom osrednjih dejavnosti in ob zaključku posamezne etape, ko smo od otrok pridobile tudi povratno informacijo, katere dejavnosti so se jih posebej dotaknile.

ZAKLJUČEK: IZ IGRALNICE NAZAJ V NARAVO

V času trajanja projekta (od januarja do aprila) sva vsaka v svoji skupini in skupaj izvedli veliko dejavnosti. Omembe vredna je tudi oživitev gozdne učne poti ob obeležjenju eko dneva (obnovitev eko zastave). Skupaj s starši smo izvedli sprehod po gozdni poti, jo očistili ter ob njej postavili ptičje hišice, izdelane iz odpadnega materiala. Hišice smo opremili z zapisom osnovnih značilnosti določene postaje (npr. za kateri potok gre, katere rastline rastejo ob njem, katere živali živijo v tem gozdu, kdo se lahko giba po gozdni poti itd.). Učno pot smo kasneje uporabljali (in jo še vedno) za izvedbo drugih gibalnih dejavnosti (kros, tek s telovadnimi vajami, kombinacija teka in družabnih iger...). Imava tudi vizijo, kako še obogatiti pot s postavitvijo trim steze, ki jo bomo realizirali predvidoma v naslednjem šolskem letu v sodelovanju

s šolo in občino Šmarješke Toplice. Morda se ob njej nekoč znajde tudi senzorna učna pot.

Daljšega projekta v sodelovanju z drugo skupino sva se obe lotili prvič, vendar zaradi navdušenosti otrok, uspešnega sodelovanja z okoljem in bogatenja idej, ki jih ponuja delo v paru, zagotovo ne zadnjič.

Literatura

1. H. C. Andersen: Grdi raček, slavec – divji labodi, Ljubljana, Mladinska knjiga 2009.
2. A. Gočnik Godec: Zlata ptica, Ljubljana, Mladinska knjiga. Uploaded 13.10.2011, youtube.
3. M. Voglar: Sinička se je usedla v: Majhna sem bila, Ljubljana DZS, 2014.
4. N. Maurer: Vrabček čaka mamico, v: Pravljični cvet, Ljubljana MK, 2003 (zbirka Sončnica).
5. Pavlina Pristavšek, Pleši, pleši, črni kos, objavljeno 23.3.2014, Ptički že pojo, youtube.
6. Sokolov Cvetka, Maša spet v parku, Ljubljana MK, Cicido, l. 2009/10/št.4/2.
7. IKT: Wild krats, slo risanka, youtube: 1. Mesto sokola, 21. del I sezone, 2014; 2. Perje rajskih ptic, sezona I, ep.38, 2015; Raziskovanje ptic ujed, sezona I, ep 40, 2015.

Ptičji ristanc

AV petje ptic

Obisk parka

Ptički iz geometrijskih oblik

Postavitev gozdne učne poti

Informacije v literaturi

MAJHEN VRT, VELIKO VESELJA

Povzetek

V okviru projekta eko vrtovi imamo na igrišču vrtca urejen vrt. Vsaka skupina ima na razpolago eno gredico in tako smo Metuljčki, stari od 2 do 3 leta, na začetku leta poiskali svojo.

Z obdelovanjem smo začeli že jeseni in nadaljevali vse do poletja. Čez zimo pa smo aktivnosti izvajali v igralnici. Otroci so skozi proces aktivno sodelovali in izredno uživali. Imeli smo možnost izbire rastlin (zelišča, vrtnine ali cvetje) ter ali jih bomo sadili ali sejali. Odločitev pa sva prepustili otrokom saj so bili oni tisti, ki so pod najinim vodstvom skrbeli za vrtniček.

Ključne besede: vrt, gredica, rastline, hrana

Abstract

Within the project eco gardens we have a garden on our playground. Each group has at its disposal one garden bed and so at the beginning of the year we, Metuljčki aged 2 to 3 years, went to look for ours.

We started working on it in autumn and continued till summer. Over the winter, we had carried out activities in the playroom. Children were actively involved throughout the process and they extremely enjoyed it. We had a choice of plants (herbs, vegetables or flowers) and whether they will be planted or seeded. The decision was left to the children because they were the ones who, under our leadership, took care for the garden.

Keywords: garden, garden bed, plants, food

UVOD

Otroci radi opravljajo vrtna opravila kot so sajenje, zalivanje, odstranjevanje nezaželjenih rastlin... vendar pa jih zaradi starosti odrasli le redko vključujejo v neposredno delo na vrtu. S projektom sva želeli otroke seznaniti in jim približati dejansko delo na vrtu ter skrb za vzgojo rastlin. Zanimalo naju je tudi, če bodo otroci raje poskusili in uživali sadje in zelenjavo, ki so jo pridelali sami.

METODE

Uporabili smo metode:

- pogovora,
- razlage,
- opazovanja,
- demonstracije,
- raziskovanja,
- pojasnjevanja,
- lastne aktivnosti,
- igre.

DISKUSIJA

Gredico smo prevzeli od lanskoletne skupine Metuljčkov. Na njej so rasle jagode in veliko plevela, ki smo ga odstranili in gredico pripravili na počitek. Vsak dan, dokler ni zapadel sneg, so otroci hodili in pulili vse, kar je pogledalo iz zemlje.

Priprava gredice na zimovanje

Ker sva odločitev o tem, kaj bo raslo na vrtu, prepustili otrokom, sva vedeli, da bomo uporabili mešano sajenje. Pri tem sva upoštevali le pravila dobrih sosedov. Usmerili smo se tudi na naraven način pridelave.

Pozimi smo vadili obdelovanje zemlje kar na sebi. Preko izvajanja masaže Sadimo krompir so otroci spoznali postopek sajenja in se srečali z vrtnarsko terminologijo. Otrokom sva ponudili tudi različne knjige in slikanice na to temo. V sobo pa smo prinesli tudi rastline za katere smo skrbeli. Otroci so spoznali, da rastline potrebujejo vodo, svetlobo in toploto za življenje.

Spomladi pa smo začeli z delom in otroci so morali uporabiti pridobljeno znanje. Gredico smo najprej prekopali in

odstranili plevel. Dodali smo ji še kompost z našega kompostnika, nato pa smo lahko začeli saditi in sejati. Odločili so se, da bomo gredico zasadili z jagodami. Te so z malo pomoči zasadili sami. Eden je skopal luknjo, drugi pa je vanjo položil sadiko jagode. Na sprehodu mimo tržnice so otroci opazili, da prodajajo sadike. Tako smo se naslednji dan vrnili in vsak si je lahko izbral eno sadiko zelenjave, ki jo je odnesel nazaj v vrtec in posadil. Večina si je izbrala solato, trije pa nadzemno kolerabo. Kasneje smo posejali še grah in redkev. Ko je grah pogledal iz zemlje, smo se odpravili v gozd, kjer smo nabrali suhe veje po katerih se bo vzpenjal.

Na tržnici

Sajenje solate

Prvi pridelek, katerega smo zaužili, je bila redkev. Otroci so jo sami izpulili in umili. Vanjo so ugriznili vsi vendar večini ni teknila. Naslednja je bila na vrsti solata. Ko so sadike že dovolj zrasle, so jih otroci izpulili in otrsli zemljo s korenin, midve sva odrezali korenine, katere so nato odnesli v kompostnik. Solato so nato ponosno odnesli v kuhinjo in jo pri kosilu pojedli. Pojedli smo jo več kot običajno, poskusili pa so jo tudi tisti, ki je sicer ne jedo. Na najpomembnejši pridelek pa smo morali počakati skoraj do konca šolskega leta. Otroke so seveda najbolj zanimala jagode in komaj so čakali, da dozori. Ko se le-te obarvajo rdeče, jih takoj pojedjo. Na grah in kolerabo pa bomo morali še malo počakati.

Slika 4: Nabiranje solate

Uživanje solate

Zalivanje gredice

Med vrtnarjenjem smo srečali tudi različne živali in se pogovarjali katere so koristne in katere škodljive za naš vrt. Pazili sva, da jih otroci niso uničevali, temveč le odstranili z gredice.

Otroci so ves čas vrtiček opazovali in naju opozarjali na spremembe. Najraje so ga zalivali. Kljub temu da so otroci mlajši, so pokazali več zanimanja in delovne vneme kot otroci starejših skupin. Večkrat so poskrbeli tudi za druge gredice: jih zalivali, pomagali urediti travo okoli njih, odstraniti plevel...

ZAKLJUČEK

V današnjem času se zopet vračamo k izročilu in si znova prizadevamo, da bi zelenjavo in zelišča spet pridelali sami, zato ni nikoli prezgodaj za učenje teh veščin. Za majhne otroke, ki se šele začnjanjo srečevati z vrtnarjenjem, predstavlja majhna gredica velik izziv in ogromno veselja.

Literatura

1. Bahovec, E. D., Bregar, K. G., Čas, M., Domicelj, M., Saje – Hribar, N., Japelj, B. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.
2. Kreutner, M. (2013). *Biovrt za začetnike: osnove in praktični nasveti*. Ljubljana: Modrijan.
3. Likar, M. (2009). *Otroci in vrt*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
4. Učman, R. (2011). *Mali ekološki vrtnar: z naravo do zdravega pridelka*. Domžale: Kozmos.

Z GIBANJEM IN OPAZOVANJEM RAZISKUJEM SVET OKOLI SEBE

Povzetek

Ko otroku pokažemo, kako razburljiva je narava, ni pol toliko pomembno videti, kot čutiti.

- Rachel Carson

Vrtec Črenšovci je vrtec na podeželju, ki nudi veliko možnosti za opazovanje in raziskovanje okolice. Neokrnjena narava, pestrost živalskega in rastlinskega sveta so bogato učno okolje, ki nudijo priložnosti in izzive za pridobivanje izkušenj in spoznanj. V oddelku otrok starostnega obdobja 5–6 let smo skozi celo leto raziskovali bližnjo in daljnjo okolico in preko eksperimentov spoznavali, kaj se dogaja z različnimi snovmi.

Ključne besede: raziskovanje, gibanje, narava, opazovanje

Abstract

When you show your child how exciting nature is, it not half as important to see as it is to feel.

- Rachel Carson

Kindergarten Črenšovci is kindergarten in the countryside, which offers many opportunities to observe and explore the surrounding area. Unspoiled nature, diverse flora and fauna are a rich learning environment that offers opportunities and challenges to gain experience and knowledge. In the department of children aged between 5 and 6 years we have been studying near and distant places through experiments and learning about what is happening with various substances.

Keywords: exploration, movement, nature, observation

UVOD

Vrtec Črenšovci je v program Ekošole vključen že nekaj let. Skozi različne dejavnosti želimo otrokom približati naravo, predvsem pa izkoristiti naravne danosti okolja, v katerem živimo.

K sodelovanju pogosto povabimo razne strokovnjake, ki nam dodatno obogatijo načrtovan tematski sklop. Tako smo že sodelovali z agronomom, čebelarjem, kmetom, farmacevtom, veterinarjem...

V letošnjem šolskem letu smo s projektom Z gibanjem in opazovanjem raziskujem svet okoli sebe povezali vsa področja kurikuluma in bili aktivni tako zunaj kot znotraj igralnice.

V vseh letnih časih smo opazovali spremembe v naravi, še posebej smo bili pozorni na zvoke iz narave.

METODE

Pri delu so bile uporabljene metode pogovora, poslušanja, igre, razlage, eksperimentiranja, praktičnega dela in opazovanja.

DISKUSIJA

Predšolski otrok ima željo po raziskovanju, le ponuditi je treba prave izzive, ki vzpodbudijo miselne procese.

Fošnarič in Katalinič (2012) pravita, da je za potešitev razvednosti potrebno okolje, kjer otrok lahko žival, rastlino, stvar potipa, povoha, začuti...

V nadaljevanju govorita o iskanju miselnih zvez med že znanimi stvarmi, ki jih otrok seveda ob pravih postopkih lahko dojema in odkriva.

Že drugo leto je prednostna naloga na ravni celotnega našega vrtca gibanje v povezavi z jezikom. Strokovne delavke ugotavljamo, da v vrtec prihajajo otroci z različnimi govornimi motnjami in skromnim besediščem ter da je potrebno okrepiti drobno-gibalne spretnosti.

Različni strokovnjaki so mnenja, da je razvoj govora povezan z gibalnim razvojem.

S ponujenimi aktivnostmi, med drugim tudi z naravoslovnimi dejavnostmi, smo želeli izboljšati stanje na tem področju.

KAJ SMO POČELI?

MIKROSKOPIRANJE

V sklopu tematskega sklopa čiste roke smo si z učiteljico biologije pod mikroskopom ogledali bacile, ki jih najdemo na rokah.

PREIZKUŠANJE, KDAJ SO ROKE BOLJ ČISTE

Naredili smo preizkus, kdaj si roke, umazane od blata in olja, lažje speremo: s toplo vodo z/brez mila ali z mrzlo vodo z/brez mila. Vse napovedi smo grafično prikazali.

NAPOVED DOGODKOV – KAJ SE ZGODI, ČE ZMEŠAMO OLJE IN VODO, ZAKAJ RISALNI PAPIR NE VPIJE TAKO HITRO VODE KOT PAPIRNATA BRISAČA ...?

Otroci so iz izkušenj napovedali, kaj se bo zgodilo, če kane-mo kapljice vode na risalni papir in kaj se zgodi s papirnato brisačo. Napovedi smo zabeležili, nato pa naredili praktičen preizkus. Na koncu smo primerjali dobljene rezultate.

OPAZOVANJE NARAVE V VSEH LETNIH ČASIH

Namen opazovalnih sprehodov je bil opaziti spremembe, ki so se zgodile v nekem obdobju. Strokovni delavki sva otroke pred dejavnostjo usmerili, na kaj vse naj bodo pozorni (npr. barva listja; dogajanje na njivi; zvoki, ki jih slišiš ...).

Dejavnost opazovanja je v naravoslovju načrtna in usmerjena, pri njej pogosto vključimo vsa čutila, vendar so le-ta odvisna od pojavov, ki jih opazujemo. Z opazovanjem se novo znanje širi, novo znanje pa bo spodbudilo drugačno opazovanje (Otrok v vrtcu, 2008).

TEMATSKI SKLOP ŽIVALI

Za uvod v novo temo smo vsak dan prebiralci zgodbo Živalska olimpijada, avtorice Svetlane Makarovič. Otroci so zgodbo ilustrirali. Pred vsakim branjem smo se seznanili z eno živaljo, tako da smo jo ogledali v živo (na obisku ali v igralnici). Nekaj otrok je premagalo strah pred psom, nekateri otroci pa so smeli ali si upali vzeti v roke hrčka in zajčka. Pri tem so vključili vsa čutila, še posebej vonj in tip. Z zvočnimi knjigami smo ugotavljali, kako se oglašajo določene živali; preko tipnih knjig pa smo spoznavali kožo oz. pokritost živali. Pozorni smo bili na poimenovanje živali – samec, samica, mladič.

V okolici vrtca se nahaja nekaj kmetij, kjer vzrejuje prašiče, govedo, ovce in koze. Pohode do kmetij smo izkoristili tudi za opazovanje okolice, predvsem spomladi, ko se na poljih pričanja delo. Narava je res velika učilnica neskončnih možnosti.

ZELENI TEDEN RAZISKUJEMO NARAVO

V mesecu aprilu smo zeleni teden namenili eksperimentom (voda, zrak, papir, zvoki iz narave). V svet naravoslovja so nas za en dan popeljale dijakinje Gimnazije FM Ljutomer, ki so nam predstavile eksperimente z magneti, vodo in barvami.

V igralnici smo izločili vse plastične igrače in jih nadomestili z igračami okolju prijaznih materialov. Vsakodnevno smo beležili naravi prijazne prihode v vrtec.

Ves teden smo imeli na jedilniku vsaj eno jed ekološkega izvora. Ugotovili smo, da je naš planet tudi z majhnimi dejanji lahko prijazen in še bolj zelen.

ZAKLJUČEK

»Kar slišim, pozabim, kar vidim, si zapomnim, kar naredim, razumem in znam«, pravi kitajski pregovor. Lastna aktivnost, izkušnje in motivacija so ključ do uspeha. Osnovna igra otrok je gibanje, in če je le-to v naravi, po možnosti čisti, je uspeh toliko večji. Pritegniti otroke v naravo, in ne k televiziji, zna biti v današnjem svetu tudi izziv. V vsakodnevnom delu se srečujemo z otroki, ki včasih sploh ne slišijo ptičjega petja, spreminjanja barv v naravi... Prav zato je dan naslov Z gibanjem in opazovanjem ... prava stvar.

Litetartura

1. Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo in raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
3. Kroflič, R. idr. (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorje.

PREDŠOLSKI OTROCI SPOZNAVAJO SEMENA IN RAZVOJ RASTLIN

Povzetek

Vključevanje otrok v procese, s katerimi si lahko sami pridelajo hrano in se naučijo nekaj novega o razvoju rastlin, je v današnjem času vedno bolj pomembno. Otroci imajo v naravi oz. v naravnem okolju najboljšo igralnico ali učilnico za potešitev njihove radovednosti po znanju. Nemalokrat se je v vrtcu zgodilo, da smo v garderobi vzgojiteljice ugotovile, da se v žepih hlač in jopic skrivajo deli rastlin, ki so jih otroci nabrali na sprehodu. Poleg načrtovanega, aktivnega opazovanja, razvijanja spoštljivega odnosa do narave smo otroke veliko vključevale v spoznavanje pojma plod in seme. Ob različni literature smo se veliko pogovarjali o razvoju rastlin, saj sem hotela, da otroci spoznajo tako teoretičen kot tudi praktičen del razvoja semen in rastlin.

Ključne besede: predšolski otrok, narava, seme, plod, razvoj rastline

Abstract

Including children in activities in which they are able to grow produce and learn new things about plants is becoming nowadays increasingly more important. Nature is the best both playroom and classroom and satisfies their thirst for knowledge. Often do preschool teachers find parts of plants in childrens pockets while changing them after a walk outside. Beside teaching active observation and developing respectful attitude towards nature, we taught them about difference between seed and fruit. We discussed plant development using various literature, as we wanted for children to understand in theory and also in practice how are seeds developed and plants grown.

Keywords: preschooler, nature, seed, fruit, plant development

UVOD

S prikazovanjem narave lahko pri otrocih oblikujemo pozitiven odnos do okolja in jim s pravilnim zgledom zbudimo zanimanje za naravo. Vrtec na Prevolah je podeželski vrtec, saj vsi vključeni otroci prihajajo iz okoliških vasi. Za razširitev sklopa o spoznavanju semena in razvoju rastlin sem se odločila, ker otroci ne vedo, da je npr. želod, ki ga prinesejo iz gozda, živa stvar in da se iz nje ob pravih pogojih razvije mogočno drevo. V načrtovani sklop - temo sem vključila sodelavce, starše in širše okolje. Iz izkušenj sem spoznala, da če otroka pri raziskovanju spodbudi še odrasla oseba, ki mu zna prisluhniti in zagotoviti pogoje za pridobivanje novega znanja, je velik del odnosa z naravo že vzpostavljen.

METODE

Pri izvajanju teme sem uporabila različne naravoslovne metode, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok tako v naravnem okolju kot tudi v igralnici.

- Metoda igre: otroci so se igrali z nabranimi semeni, deli rastlin ...;
- Metoda opazovanja: otroci so opazovali rast posajenih rastlin, razlike med njimi, spremembe v naravi;
- Metoda raziskovanja: otroci so ugotavljali, zakaj je za rast potrebna voda, svetloba, toplota;
- Metoda poslušanja: otrok ob razlagi odraslega (med prebiranju literature) pridobiva nova znanja, ugotovitve ostalih otrok v jutranjem krogu;
- Metoda primerjanja: primerjali so rast rastlin, liste, cvetove, plodove, semena;
- Metoda opisovanja: pri opisovanju in beleženju so izražali svoja občutja, mnenja, spoznanja, s tem seznanjajo tudi druge vključene osebe;
- Metoda pogovora: vsakodnevno pripovedujejo o izkušnjah s tega področja doma, o svojih opažanjih, novih ugotovitvah;
- Metoda sklepanja, predvidevanja: otroci so ob meritvah in beleženju podatkov hitro sklepali o nadaljnji usodi rastline;

- Metoda lastne aktivnosti in eksperimentiranja: predvsem pri prosti igri s semeni in rastlinami, deli rastlin ob robu gozda ali v igralnici, ugotavljanju kaljivosti.

POTEK DELA IN REZULTATI

V pozni jeseni smo na sprehodih lovili še zadnje sončne žarke in uživali v spreminjajoči se naravi. Otroci naravno okolje dobro poznajo, saj živijo na podeželju, a jim nekatere naravne zakonitosti še niso bile dovolj približane, da bi imeli izkušnje na področju razvoja rastlin. Dejavnosti sem zasnovala tako, da je otrok preko konkretnih izkušenj z rastlinami, plodovi in semeni prišel do novih spoznanj, kaj so: seme, plod, kalitev, rast, cvet, rastlina.

Dejavnosti s semeni in rastlinami:

1. Uvajanje pojma seme: otrok tipa skrite dele rastline, uporabi besedo seme, loči seme od drugih delov rastline.
2. Seme se skriva v plodu: tipa seme, razvršča semena.
3. Nabiranje plodov pod drevesi: išče seme, plod, uporabi besedo seme, nabira plodove za v igralnico, šteje.
4. Izdelava naravnega barvila iz plodu kaline in tiskanje z gomoljem krompirja: v plodu išče seme, ustvarja s pridobljeno barvo iz narave.

Plod se razvije iz oplojenega cveta:

1. Iskanje plodu v delih rastline: lušči semena solate in travniških rastlin, ugotavlja, da v odcvetelem delu rastlina skriva seme, raziskuje, išče.

Iz semena zraste rastlina:

1. Kalitev fižola: posadi seme, spozna, kaj potrebuje rastlina za rast, opazuje, kaj se bo zgodilo.
2. Beleženje podatkov rasti fižola: opazuje, beleži v razpredelnico, usvaja pojem rastlina, spozna dele rastline.
3. Kalitev solate: poseje seme, opazuje, kaj se bo zgodilo, primerja razlike med ostalimi rastlinami.
4. Kalitev graha: posadi seme, spozna, da iz določenega semena zraste določena rastlina (seme graha - rastlina grah).
5. Kalitev kreše (krešine glavice): sejanje semena na malo drugačen način (lupina jajca), opazovanje, kaj se bo zgodilo.

Razvojni krog rastline (seme - kalitev, rastlina - cvetenje, oploditev, oprашitev, plod, seme):

1. Razvoj in rast solate, graha, fižola: uporablja besede seme, korenina, listi, steblo, cvet, poizkuša užitni del rastline, zaliva, opazuje rast, spozna naravno in umetno oprashavanje rastline, posadi pridelek - seme, spozna življenjski krog rastline...

Spremljevalne dejavnosti:

- izdelava ropotulj iz semen,
- izdelava vrečke s semeni in igra pari na otip,
- polnjenje in praznjenje plastenk s semeni,
- izdelava igre spomin iz delov rastlin,
- izdelava sončničnega cveta (lepljenje semen in plodov),
- predstava delavk za starše in otroke vrtca – Strašilo Motovilo,
- izdelava figuric iz plodov kostanja in želoda (starši),
- dramatizacija otrok vrtca – Repa velikanka,
- pihanje regratovih lučk,
- tiskanje, odtiskovanje z deli rastlin, s poldovi in semeni.

ZAKLJUČEK

Preko raziskovalno-opazovalnih metod je bila tema zapolnjena z aktivnim sodelovanjem otrok, sodelavk in staršev. Nekateri starši so poročali, da njihovi otroci sejejo tudi doma. Otroci so po dejavnostih z naravnimi materiali izžarevali pozitivno energijo, bili so sproščeni, mirni, zadovoljni... Uspelo nam je, da so se veliko naučili s svojimi ugotovitvami, lastnim raziskovanjem. Vsakodnevni stik z naravo so utrdili z novimi spoznanji na področju plodov, semen in razvoja rastlin. Sklenili smo, da v prihodnjem letu poiščemo prostor za vrtniček in v njem naprej spoznavamo naše čudeže narave, pridelke pa veselo pojemo pri kosilu, saj jih je bilo zdaj le za pokušino.

Literatura

1. Ardle, N. (1993): Spoznavajmo znanost Rast. Ljubljana. Slovenska knjiga.
2. Bahovec, E. D. in sod. (1999): Kurikulum za vrtce. Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport.
3. Chinery, M. (1989): 1000 idej za naravoslovce. Ljubljana. Mladinska knjiga.
4. Fitzsimons, C. (1997): 50 zamisli za otroke v naravi. Radovljica. Didakta.
5. Katalinič, D. (1992): Od semena do rastline.
6. Katalič, D. in sod. (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
7. Krnel, D. (1993): Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana. Državna založba Slovenije.
8. Krnel, D. (2003): Kaj početi z idejami otrok – konstruktivizem v začetnem naravoslovju. Ljubljana. Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
9. Licar, P. (1992): Razmnoževanje, razvoj, rast.
10. Oblak, S. (1993): Novi pristopi k poučevanju naravoslovja. Vzgoja in izobraževanje, letnik 24, številka 2.

DIŠAVNICE V NAŠEM VRTCU

Povzetek

Naš vrtec, vrtec Ringaraja, se nahaja v Dobropoljski dolini. Tukaj je še vedno veliko travnatih in gozdnih površin. Tukaj je kmetijstvo in obdelovanje zemlje še vedno del vsakdana marsikaterega občana predvsem starejše populacije. Ti pa svoje znanje in izkušnje radi prenašajo vedoželjnim in zagnanim mladim in najmlajšim. Naši najmlajši pa so tisti, ki nas večkrat presenetijo z navdušenjem in znanjem s področje obdelovanja zemlje ter kmetijskih strojev. V projektu Dišavnice v našem vrtcu smo spoznavali proces sajenja in presajanja od semena do rastline in pridelka. Ker je bila zima dolga in kar hladna za sajenje na prostem, še čakamo na prve pridelke. Naše dišavnice pa so ozelenele kar v naših igralnicah. Svoje dosedanje znanje in izkušnje s sajenjem, presajanjem ter skrb za rastline smo podkrepili z novimi izkušnjami. Ob tem smo se držali smernic, da smo ekološko usmerjeni ter pokazali veliko ustvarjalnosti pri izdelavi zunanjih korit za dišavnice.

Ključne besede: zelišča, dišavnice, sajenje, opazovanje in spremljanje, presajanje, uporaba zelišč

Abstract

Our kindergarten Ringaraja is located in Dobropolje valley. In Dobropolje is still a lot of grass and wooded area. Agriculture and land cultivation are still part of everyday life many of citizen of the elderly population. They share this knowledge and experiences to younger population. Our youngest population is the one that often surprises us with enthusiasm and knowledge in the field of land cultivation and agricultural machinery. In our kindergarten we made project Dišavnice were we learned about process of planting and transplanting. Because winter was long and cold we are still waiting for the first plants but our spices become green in our kindergarten playroom. Through the project Dišavnice we got a lot of new experience in planting, transplanting and caring for plants. At the same time we stick to the rule that we are ecologically oriented and we showed a lot of creativity.

Keywords: herbs, spices, planting, observation and monitoring, transplantation, use of herbs

UVOD

Že pred leti se je v našem vrtcu pojavila ideja in želja, da bi zasadili vrtiček. Letos smo v sodelovanju z Ekošolo zasledili projekt Dišavnice. V projekt se je vključil celoten vrtec Ringaraja. Tako jaslične kot tudi starejše skupine. Naš vrtec sestavlja osem skupin. Tri skupine so jaslične, dve heterogeni ter tri skupine drugega starostnega obdobja. V okvirju projekta smo med skupinami veliko sodelovali. Izmenjevali smo si izkušnje, ideje ter znanje. V začetku šolskega leta 2013 smo si zastavili skupne cilje.

CILJI:

- otrok spoznava in opazuje rast rastlin;
- aktivno sodeluje pri setvi;
- opazuje spremembe rastlin v daljšem časovnem obdobju;
- primerja trajanje rasti rastlin;
- zagotavljanje optimalnih pogoje za rast rastlin;
- otrok opazuje rastline v gojilnicah ali vrtu, spreminja pogoje ter predvideva, ugiba in napoveduje posledice;
- otrok spoznava postopek priprave rastlin ter uporabo.

METODE

Opazovanja, pogovora, lastne aktivnosti, sodelovanja, raziskovanja, beleženja, ustvarjanja, eksperimentiranja in procesnega učenja.

DISKUSIJA

O projektu smo se pogovarjali že v začetku šolskega leta 2012/13. S sodelavkami smo zbirale ideje in predloge, kako bi se lotili projekta. Nato smo zbrale semena različnih dišečih rastlin. Vsaka skupina je dobila Zeliščarski vrtnarski dnevnik. Ta nam je bil v pomoč ter vodilo dejavnosti. Vanj smo kasneje skrbno beležili potek dejavnosti. Opravljene aktivnosti smo zabeležili z besedilom in sliko.

V mesecu januarju smo pričeli s sajenjem prvih semen. Izbirali smo med različnimi semeni: drobnjak, peteršilj, bazilika (navadna in rdeča), salvija, maggi, majaron ... V skupinah drugega starostnega obdobja so se tudi otroci aktivno vključili v prinašanje semen. Nekatera semena so bila zelo majhna in drobna. Presenečeni so bili nad majhnostjo semen ter ugotavljali, da je samo eno seme zelo težko prijeto. Večja semena, kot je fižol, so lažje prijeli. Semena so otroci spoznavali s tipanjem, opazovanjem ter s pogovorom. Večja semena pa so tudi razvrščali in primerjali. Sledilo je sejanje semen. Manjše lončke ali korita smo napolnili z zemljo ter vanjo posadili semena. Ko so bila semena skrbno pokrita z zemljo, so jih otroci zalili z vodo. Opremili smo jih tudi z napisom imena zelišča.

Za korita in lončke smo v igralnicah poiskali primeren kotichek. Kotichek je moral biti primeren tako za rast rastlin kot za vsakodnevno opazovanje, spremljanje ter zalivanje.

Otroci so še bolj z zanimanjem spremljali korita, ko so se pogovarjali, kako bodo zrasla zelišča lahko uporabili pri pripravi različnih jedi. V ta namen so v skupini Čebelice zbirali recepte za uporabo fižola. Recepte, ki so jih otroci s pomočjo staršev prinesli v vrtec so zvezali v knjigo.

Kmalu smo opazili prve poganjke v koritih. Spremljali smo rast sadik. Skrbno smo jih zalivali ter jim po potrebi poiskali primernejši prostor. Ko so sadike zrasle, je sledilo presajanje. Lončke smo napolnili z zemljo, vanj naredili jamice ter presadili sadike.

V skupini otrok Ribice in Pikapolonice smo si pripravili prav posebna korita in stojala za lončke s sadikami. Ta nam sedaj krasijo teraso in okensko polico.

V skupini otrok Ježki so korita otroci sami ustvarjalno okrasili s čopiči ter tempera barvami. Skupina otrok Ježki in Miške pa so se odločili, da nam z zelišči okrasijo zunanja cvetlična korita. V skupini Ježki so se dela lotili kar sami ob pomoči vzgojiteljic. Skupini otrok Miške pa je na pomoč pri-skočil vrtnar. Predstavil jim je svoj poklic. Vrtnar je s seboj prinesel sadike različnih zelišč in dišavnic. Sadike so skupaj posadili v korita ter jih obogatili z napisom in opozorilom spoštljivega odnosa do rastlin. Ker se korita nahajajo neposredno pred vhomom v vrtec, so nam tako zelo polepšali vhod v vrtec.

V skupini Čebelice so v okolici vrta poiskali primeren prostor za posaditev fižola. Izkopali so gredico ob ograji, z

grabljami zrahljali zemljo, posajena semena prekrili ter zaščitili gredico z nizko pregrado. V skupini so se že dalj časa pogovarjali o sajenju. Že v igralnici so izvedli eksperiment s fižolom. Fižol so posadili v steklene posode primerne za opazovanje kaljenja in rast rastline. Opažanja in spremembe so beležili v dnevnik Eko kotiček za moj fižolček. Sedaj, ko čakajo, da gredica ozele, pripravljajo označbe ter opore za rastline.

ZAKLJUČEK

V okvirju projekta smo vsi veliko pridobili, tako vrtec kot strokovne delavke in otroci. Pridobili smo nova znanja in izkušnje. Pri delu smo bili ustvarjalni in kreativni. Vrtec smo okrasili s prav posebnimi rastlinami ter razvijali skrben in spoštljiv odnos do narave. Še predno odhitimo na počitnice, pa si želimo naše pridelke ter zelišča tudi preizkusiti s pripravo okusnih jedi.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Katalinič, D. (2013), Zeliščarski vrtnarski dnevnik. Logatec: Unicommerce, d. o. o.
3. Katalinič, D. Tratnjek, L. in Anželj B. (2007), Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
4. Katalinič, D. (1992), Od semena do rastlin. Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
5. Marjanovič Umek, L. (2010), Otrok v vrtcu: Priročnik h kurikulumu za vrtce. Ljubljana: Obzorja.

